

RECHTMATIGHEIDS- ONDERZOEK

Gronduitgifte

**Ministerie van Grondbeleid
en Bosbeheer
Dienstjaar 2023**

**REKENKAMER VAN SURINAME
SUPREME AUDIT INSTITUTION OF SURINAME**

RECHTMATIGHEIDS- ONDERZOEK

Gronduitgifte

**Ministerie van Grondbeleid
en Bosbeheer
Dienstjaar 2023**

Augustus 2025

**REKENKAMER VAN SURINAME
SUPREME AUDIT INSTITUTION OF SURINAME**

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

BEGRIPPENLIJST

SAMENVATTING

1	INLEIDING.....	8
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	8
1.2	Doelstelling van het onderzoek.....	8
1.3	Mate van zekerheid	9
1.4	Wettelijk kader uitgifte domeingrond	9
1.5	Gecontroleerde instelling	9
2	ONDERZOEKSAANPAK	11
2.1	Controle standaard	11
2.2	Onderzoeksvraag	11
2.3	Reikwijdte van het onderzoek	12
2.4	Controle criteria	13
2.5	Bewijsverzameling	13
3	BEVINDINGEN	15
3.1	Opzet interne beheersingsmaatregelen	15
3.1.1	Bevindingen	16
3.1.2	Conclusies over de opzet.....	23
3.2	Bestaan van de interne beheersingsmaatregelen	23
3.2.1	Bevindingen	23
3.2.2	Conclusie over het bestaan en naleving van beheersingsmaatregelen	25
3.3	Werking van de interne beheersingsmaatregelen	25
3.3.1	Bevindingen	26
3.3.2	Conclusies over de werking	30
3.4	Implementatie onderzoeksresultaten rechtmatigheidsonderzoek grond-uitgifte over dienstjaar 2017	30
4	CONCLUSIE.....	31
5	AANBEVELINGEN	33
6	REACTIE MINISTERIE VAN GRONDBELEID EN BOSBEHEER	35
6.1	Verklaring onvolkomenheden onderzoeksrapport	35
6.2	Procesbeschrijving binnen Dienst der Domeinen (DDD)	38
6.3	Uitgebleven verklaring	40

Bijlagen:

- 1: Onderzoeksmethodiek
- 2: Interviews
- 3: Dossiercontrole
- 4: Wachtijd adviesinstanties
- 5: Reactie Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer
- 6: Meerdere toewijzingen ten behoeve van bebouwing en bewoning
- 7: Inhoudelijk toewijzingsbeschikking
- 8: Toewijzingsbeschikking met identieke perceel ID

Tabellen:

- 1: Samenstelling uitgifte grondbeschikkingen in 2023
- 2: Resultaten van de dossiercontrole bij Dienst der Domeinen

Figuren:

- 1: Organogram Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer
- 2: Proces voor de afhandeling binnen het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer - Dienst Grondinspectie

VOORWOORD

Ingevolge de Wet Rekenkamer Suriname 2019 heeft de Rekenkamer van Suriname (Rekenkamer) op grond van haar taken een rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd bij het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB). Het doel van dit onderzoek heeft betrekking op de rechtmatigheid van de uitgifte van domeingronden door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer, in het dienstjaar 2023.

Het veldonderzoek is in de periode april 2024 tot en met oktober 2024 uitgevoerd, waarbij het procesverloop van gronduitgifte is onderzocht en of deze volgens wet- en regelgeving is geschied.

Reeds in 2018 verrichtte de Rekenkamer een onderzoek met betrekking tot de Gronduitgifte in het dienstjaar 2017. Het huidige onderzoek heeft daarom het karakter van een follow-up onderzoek.

De Rekenkamer heeft haar bevindingen met betrekking tot voornoemd onderzoek in dit rapport verwerkt.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de functionarissen van de afdeling Grondregistratie en Expeditie voor hun vlotte medewerking, waarbij een wezenlijke bijdrage is geleverd voor de totstandkoming van dit onderzoeksrapport.

Tot slot, zeggen wij eenieder dank, die op welke wijze dan ook een bijdrage heeft geleverd gedurende dit onderzoek.

Paramaribo, augustus 2025
De Rekenkamer van Suriname

Dhr. drs. S. Bhoendie
(Voorzitter)

Mevr. drs. N.H. Vredeberg, MBA
(Secretaris)

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

BV	Bereidverklaring
DC	Districtscommissaris
DDD	Dienst der Domeinen
DNA	De Nationale Assemblée
EZ	Ministerie van Economische Zaken, Ondernemerschap en Technologische Innovatie
FIFO	First in, First out
GBB	Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer
GI	Dienst Grondinspectie
G.I. no.	Grondinspectienummer
GRIS	Grondregistratie en Informatie Systeem
IC	Interne Controle
ISSAI	International Standards of Supreme Audit Institutions
KKF	Kamer van Koophandel en Fabrieken
La D. No.	's Lands Administratie nummer
LVV	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij
MAS	Maritieme Autoriteit Suriname
MI-GLIS	Management Instituut Grondregistratie en Land Informatie Systeem
MPU	Ministeriële Plan Unit
NH	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
ODAD	Onderdirecteur Administratieve Diensten
ODGB	Onderdirecteur Grondbeleid
OW	Ministerie van Openbare Werken
Rekenkamer	Rekenkamer van Suriname
S.B.	Staatsblad van de Republiek Suriname
SRD	Surinaamse Dollar
T.W.D.	Toewijzing Domeinen
T.W.M.	Toewijzing Minister

BEGRIPPENLIJST

Agrarische doeleinden	Uitgifte van grond bestemd voor het bedrijfsmatig beoefenen van landbouw, tuinbouw, veeteelt en visserij.
Algemene aanvraag	Aanvraag, zonder overlegging van een door een landmeter in Suriname vervaardigde figuratieve kaart.
Bebouwing en bewoning	Uitgifte van grond bestemd voor het opzetten van een gebouw met primair een woonfunctie.
Domeingrond	Alle grond waarop niet door anderen recht van eigendom wordt bewezen en derhalve eigendom is van de staat.
Grondhuur	Een zakelijk recht om het vrije genot te hebben van een stuk domeingrond, onder gehoudenis om deze grond overeenkomstig de door de Staat daaraan bij de vestiging gegeven bestemming en bepalingen te benutten.
Grondhuurder	Degene die gerechtigd is tot het recht van grondhuur.
Grondhuurvergoeding	De vergoeding die jaarlijks aan de Staat verschuldigd is voor het gebruik van de in grondhuur afgestane grond.
Ontsluitingskosten	Kosten die met het ontsluiten, het bouwrijp en/of plantklaar maken van de grond gepaard gaan c.q. gepaard zullen gaan.
Specifieke aanvraag	Aanvraag, die geschiedt onder overlegging van een door een landmeter in Suriname vervaardigde figuratieve kaart.
Vrij-Domein	Gebieden waar domeingrond beschikbaar is voor toewijzing.

SAMENVATTING

De Rekenkamer van Suriname (Rekenkamer) heeft een onderzoek verricht naar de rechtmatigheid van de in 2023 uitgegeven domeingronden door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer.

Het veldonderzoek dat heeft plaatsgevonden in de periode april tot en met oktober 2024, heeft zich beperkt tot het toewijzen van domeingronden ten behoeve van bebouwing en bewoning, landbouw en tuinbouw. Bij dit onderzoek is er onder andere gebruik gemaakt van interviews en dossiercontrole.

Binnen de Surinaamse samenleving leeft al geruime tijd de perceptie van rechtsongelijkheid bij de toewijzing van domeingrond. Voor veel burgers schijnt het proces van toewijzing van grond in grondhuur door het ministerie nog steeds onduidelijk te zijn. Dit leidt tot speculaties dat niet aan eenieder gelijke kansen worden geboden. Zoals eerder vermeld, heeft dit onderzoek het karakter van een follow-up, vanwege een eerder onderzoek van de Rekenkamer over de uitgifte van domeingronden in 2018, welke een aantal zaken die toen niet rechtmatig geschieden reeds in kaart had gebracht. Dit onderzoek is een belangrijk meetmoment voor de Rekenkamer om vast te stellen of deze minpunten, nu na bijna vijf (5) jaar, zijn weggewerkt.

Tijdens het onderzoek heeft de Rekenkamer wederom geconstateerd dat er gebreken zijn in de interne beheersing van de rechtmatige vaststelling van gronduitgifte door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB).

Zo blijkt dat conform de wettelijke voorwaarden vrij-domein niet openbaar wordt gemaakt en dat de nieuwe grondaanvragen ook niet gepubliceerd worden in het Advertentieblad van de Republiek Suriname. Daarentegen biedt de Anti-corruptiewet wel de mogelijkheid voor het publiceren van toewijzingsbeschikkingen van belanghebbenden op Social media (Facebook). Tijdens het onderzoek heeft de Rekenkamer geconstateerd dat de publicatie van de toewijzingen van domeingrond niet **geheel** volgens de Anti-corruptiewet geschiedt.

Verder blijken dossiers van de grondaanvraag niet de juiste documenten te bezitten en deze zijn hierdoor doorgaans onvolledig. Tevens wordt er geen nauwkeurige administratie bijgehouden van documenten die al zijn opgemaakt voor verdere afhandeling. Hierdoor zijn er grondbeschikkingen met meerdere registratienummers ontdekt, behorende tot dezelfde toewijzing. De administratie is verder niet adequaat genoeg om te waarborgen dat aan natuurlijke- c.q. rechtspersonen niet meer dan één toewijzing ten behoeve van bebouwing en bewoning wordt toegewezen.

Vermeldenswaard is dat er in het proces van gronduitgifte ook andere manco's zijn geconstateerd, waaronder het niet beschikken over geschreven werkprocessen. Ook het ontbreken van de schriftelijke interne instructie(s), bestemd voor de grondaanvragen groter dan tien (10) hectare, blijkt een

manco te zijn. Er is geen nauwkeurige archivering c.q. berging van afgehandelde grond-documenten aangetroffen.

Binnen de Balie-afdeling ressorterend onder de Dienst der Domeinen (DDD), is er wel sprake van een digitale opslag middels het Grondregistratie en Informatie Systeem (GRIS), waartoe zes (6) medewerkers van desbetreffende afdeling toegang hebben. Er is ook sprake van een digitale opslag binnen het secretariaat van het diensthoofd van de Dienst Grondinspectie (GI), waartoe drie (3) medewerkers van het secretariaat GI en het desbetreffende diensthoofd toegang hebben. Behalve de zes (6) medewerkers van de balie-afdeling binnen DDD, heeft binnen GI alleen het diensthoofd toegang tot het GRIS. Echter, niet alle afdelingen binnen de Dienst der Domeinen houden een digitale c.q. handmatige (cahier) administratie bij waar ingekomen stukken worden ingeboekt, met alle gevolgen van dien.

Kortgezegd, de Rekenkamer heeft, evenals in het onderzoek van 2018, geconstateerd dat het Ministerie van GBB in de praktijk afwijkt van enkele wettelijke voorwaarden opgenomen in het Decreet Beginselen Grondbeleid en Decreet Uitgifte Domeingrond (Decreet 15 juni 1982). Het Ministerie van GBB heeft naast de reactie op het onderzoek van 2018, wederom middels een schrijven gedateerd 16 december 2024 met kenmerk Min GBB Bureau No. 3166-24, een reactie gegeven op het conceptrapport van het over het dienstjaar 2023 uitgevoerde onderzoek. Voor de uitgebreide en gedetailleerde uiteenzetting van het onderzoek verwijzen wij naar het volledige rapport van 2018.

Op basis van de bevindingen van het controlewerk is de Rekenkamer, evenals in het onderzoek van 2018, tot een eindoordeel gekomen over de rechtmatigheid van de uitgifte van domeingrond door GBB.

De Rekenkamer concludeert dat de uitgifte van domeingrond niet rechtmatig is geschied in het dienstjaar 2023. Helaas kan met het uitbrengen van dit rapport de publieke perceptie van rechtsongelijkheid bij de toewijzing van domeingrond, de onduidelijkheid en de speculaties niet worden weggenomen.

Door middel van dit onderzoek presenteert de Rekenkamer van Suriname de resultaten van haar onderzoek inzake de rechtmatigheid van Gronduitgifte in 2023 aan De Nationale Assemblée (DNA), de regering en de Surinaamse gemeenschap.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

De overheid heeft als doel om de aan haar toebedeelde taken uit te voeren met als voornaamste uitgangspunten efficiëntie en effectiviteit, alsook het onverminderd streven naar een hoogwaardige kwaliteit van de dienstverlening. Op basis van het onderzoek van de Rekenkamer van 2018, inzake de uitgifte van domeingrond in het dienstjaar 2017 werd verondersteld dat de kwaliteit van het functioneren van het overheidsapparaat een discussiepunt was.

Zoals eerder vermeld, heeft dit onderzoek zich gericht op een follow-up over *‘de uitgifte van domeingrond door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer’*, waarbij de Dienst der Domeinen (DDD) en de Dienst Grondinspectie (GI) nauw betrokken zijn binnen het proces van de uitgifte van domeingrond.

In de Wet Staatsbegroting 2023 van het Ministerie GBB is voor Ontvangsten (Code 53017) een bedrag van SRD 20 miljoen (SRD 20.000.000) opgebracht. Hiervan is ongeveer SRD 18 miljoen (SRD 18.000.000) gealloceerd aan grondhuur.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

In de Surinaamse wetgeving staat vastgelegd dat iedere Surinamer, die tevens in Suriname zijn\haar woonplaats heeft, het recht heeft een stuk domeingrond onder een zakelijke titel te verkrijgen, waarbij domeingrond onder een zakelijke titel uitsluitend in grondhuur wordt uitgegeven. Wettelijk mag slechts één grondhuurperceel per persoon toegewezen worden ten behoeve van bebouwing en bewoning.

Het recht van grondhuur is een zakelijk recht om het vrije genot te hebben van een perceel, domeingrond, mits daarvan gebruik gemaakt wordt volgens de daaraan bij de uitgifte gegeven bestemming en gestelde voorwaarden. Onder bedoelde voorwaarden is mede begrepen de betaling aan de staat van een jaarlijkse vergoeding in geld als tegenprestatie. Grondhuur wordt voor een wettelijk bepaalde termijn uitgegeven, waarbij de duur van het recht wordt vastgesteld op tenminste vijftien (15) en ten hoogste veertig (40) jaar met de mogelijkheid van verlenging (Decreet Uitgifte Domeingrond (S.B. 1982 No. 10) en latere wijzigingen, zoals S.B. 2003 No. 7).

Met dit onderzoek is de Rekenkamer nagegaan in welke mate het proces van de uitgifte van domeingrond(en) op een rechtmatige wijze is geschied in het dienstjaar 2023. Tevens is er ook nagegaan of de aanbevelingen van de Rekenkamer uit haar eerdere rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd in 2018, inzake gronduitgifte over dienstjaar 2017 reeds zijn geïmplementeerd en de nodige correctieve maatregelen zijn getroffen.

Middels het uitbrengen van een rapport van bevinding wordt De Nationale Assemblée (DNA), de regering en de Surinaamse gemeenschap geïnformeerd over het eindoordeel.

1.3 Mate van zekerheid

De aanpak van het onderzoek waarborgt dat er met een redelijke mate van zekerheid¹ uitspraken gedaan kunnen worden over de uitgifte van domeingrond door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer in 2023. De uitspraken zijn gebaseerd op een analyse van de wet- en regelgeving, waarnemingen en een steekproef van de grondbeschikkingen.

De Rekenkamer beoogt gedegen uitspraken te kunnen doen over het rechtmatig toewijzen van domeingronden, waarbij de rechtsgelijkheid van de grondaanvragers wordt gewaarborgd door de gehanteerde procedure en uitvoering in de praktijk.

1.4 Wettelijk kader uitgifte domeingrond

De volgende wetten, regels en besluiten zijn van toepassing bij de uitgifte van domeingrond door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer:

- Decreet Beginselen Grondbeleid (S.B. 1982 no. 10), zoals laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 januari 2003 S.B. 2003 no. 8;
- Decreet uitgifte Domeingrond (S.B. 1982 no. 11), zoals laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 januari 2003 S.B. 2003 no. 7;
- Het Reglement Grondhuurvergoeding (S.B. 1982 no. 14), zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsbesluit van 29 mei 1997 (S.B. 1997 no. 42);
- Decreet Rechtstoestand voor 1 juli 1982 uitgegeven gronden (S.B. 1982 no. 12);
- Ontsluitingskostenbesluit 1982 (S.B. 1982 no. 15), zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsbesluit van 29 mei 1997 (S.B. 1997 no. 15) en de beschikkingen van 16 juli 1997 no. 1577/0215 en van 24 september 2004 no. 1004/04-0216 (S.B. 2004 no. 138);
- De Agrarische Wet (G.B. 1953 No. 53, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1986 No. 28).
- Anti-corruptiewet (S.B. 2017 No. 85, Wet van 24 september 2017, houdende regels inzake preventie en bestrijding van corruptie en instelling van een anti-corruptie Commissie, alsmede wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Decreet Uitgifte Domeingrond

Dit wettelijk kader staat aan de basis voor de onderzoek criteria die zijn opgenomen in paragraaf 2.4.

1.5 Gecontroleerde instelling

Het onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer.

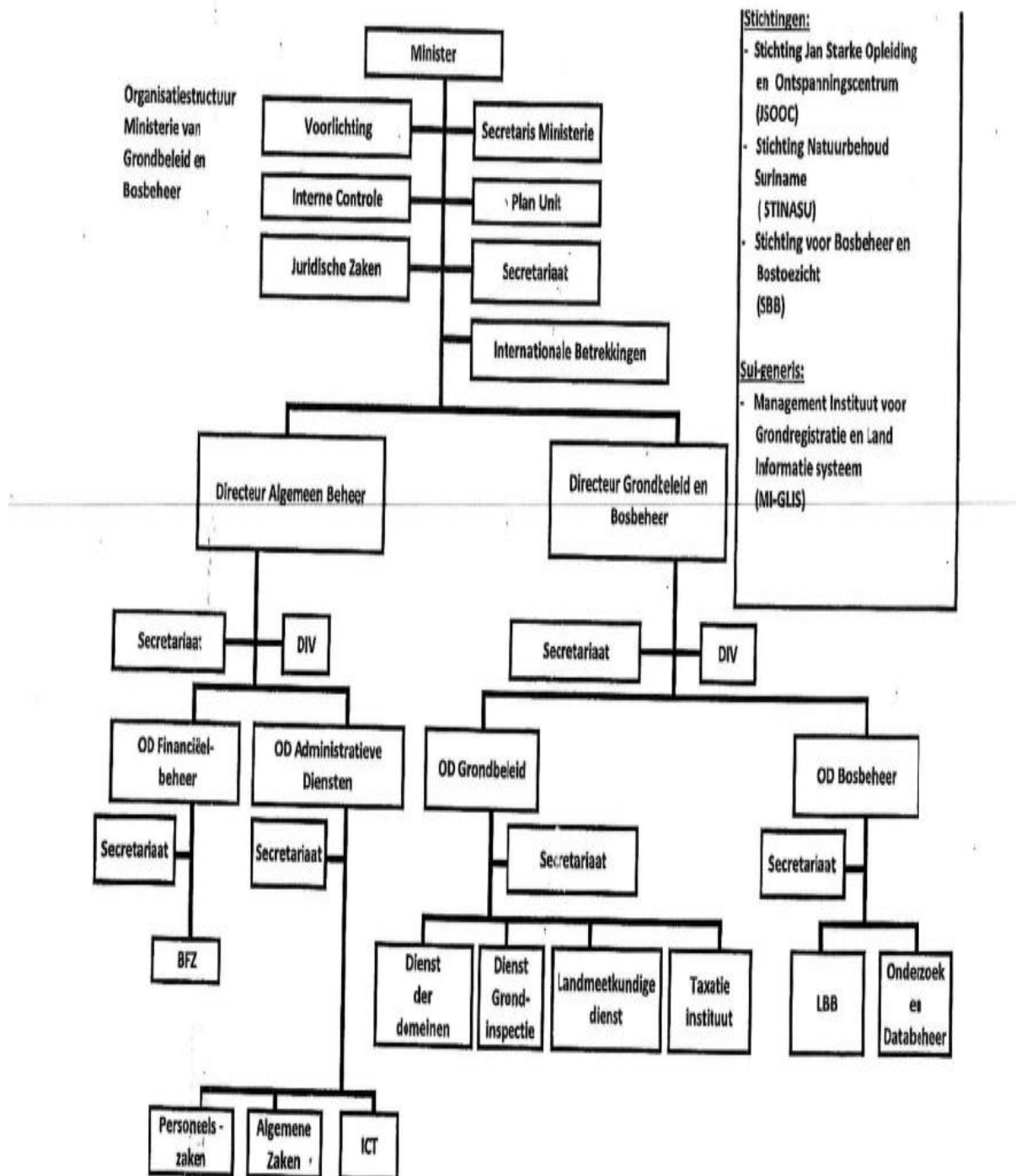
In het proces van de uitgifte van domeingrond zijn binnen het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB), de Dienst der Domeinen (DDD) en de Dienst Grondinspectie (GI) zeer nauw betrokken.

In figuur 1 wordt het organogram van het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer weergegeven.

¹ Met een zekerheidsgraad van 95 procent

Figuur 1: Organogram Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer

Bijlage behorende bij de resolutie van 10 september 2020 no. 24.930/20 (S.B. 2020 no. 174)

2 ONDERZOEKSAANPAK

Het onderzoek richt zich op het volgende, namelijk:

1. De rechtmatigheid over de wijze van uitgifte van domeingronden aan natuurlijke- c.q. rechts- personen; en
2. Of de rechtsgelijkheid van aanvragers door de vastgestelde procedures en processen is gewaarborgd.

Op basis hiervan zal de Rekenkamer (een) conclusie(s) trekken.

Tevens heeft dit onderzoek het karakter van een Follow-up audit, aangezien het reeds vijf (5) jaar terug met dezelfde onderzoeksdoelen en hoofdvraag, is uitgevoerd in 2018.

2.1 Controle standaard

Dit rechtmatigheidsonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de Wet Rekenkamer Suriname 2019 en gebaseerd op de International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs 400 en 4000), zoals vastgelegd in het Handboek Rechtmatigheidsonderzoek van de Rekenkamer van Suriname (herziende versie 2023).

2.2 Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

“Wordt de rechtsgelijkheid van aanvragers van domeingrond gewaarborgd door de procedure van grondtoewijzing en de uitvoering ervan in de praktijk?”

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in onderstaande deelvragen:

1. Is het proces van de uitgifte van domeingrond schriftelijk vastgelegd?
2. Betreft de uitgegeven grond, domeingrond in grondhuur?
3. Is de grondaanvraag schriftelijk ingediend aan de minister?
4. Is de aanvraag in het Advertentieblad van de Republiek Suriname gepubliceerd?
5. Is de aanvraag middels aanplakking op het Domeinkantoor en desbetreffend Districtscommissariaat bekend gemaakt?
6. Vermeldt de grondhuurbeschikking de vereiste gegevens?
7. Heeft het ministerie interne beheersingsmaatregelen getroffen om de juiste informatie c.q. berekeningen te garanderen en om fouten zoveel mogelijk te minimaliseren of te voorkomen?
8. Wordt de wetgeving alsook besluiten c.q. richtlijnen inzake uitgifte domeingrond vanuit het bevoegd gezag nageleefd?

2.3 Reikwijdte van het onderzoek

De gecontroleerde instelling is het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer, waarbij het Onderdirectoraat Grondbeleid en de daaronder ressorterende afdelingen ook voor dit onderzoek van belang zijn, met name:

- De Dienst der Domeinen (DDD);
- De Dienst Grondinspectie (GI).

Het Management Instituut Grondregistratie en Land Informatie Systeem (MI-GLIS) is weliswaar geen afdeling van het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer, maar is toch nauw betrokken bij het proces van vestiging van het recht. Nadat de belanghebbende de toewijzingsbeschikking heeft ontvangen, moet de toewijzingsbeschikking binnen vier (4) maanden overgeschreven worden bij het MI-GLIS voor het verkrijgen van het zakelijk recht.

Het onderzoek heeft zich gericht op de uitgifte van domeingrond in 2023, waarbij *‘domeingrond’* wordt gedefinieerd als: *“Alle grond waarop niet door anderen recht van eigendom wordt bewezen en derhalve eigendom is van de staat”*.

Door de Minister GBB wordt domeingrond, voor de duur van tenminste vijftien (15) en ten hoogste veertig (40) jaren uitgegeven in grondhuur voor:

- a. Bebouwing en bewoning van bij voorkeur niet kleiner dan 350 m²;
- b. Agrarische doeleinden;
- c. Industriële doeleinden;
- d. Andere zakelijke doeleinden dan bedoeld onder b en c;
- e. Bijzondere doeleinden².

Zoals eerder vermeld, richt dit onderzoek zich op de controle van de rechtmatigheid, waarbij gronden in het bezit van de Staat worden toegekend aan natuurlijke personen en rechtspersonen in grondhuur. Het onderzoek in kwestie beperkt zich echter tot de grondbeschikkingen die zijn toegewezen in het dienstjaar 2023 over de uitgifte van domeingrond ten behoeve van de bestemmingen *‘bebouwing en bewoning, landbouw en tuinbouw’*.

Met dit onderzoek heeft de toetsing plaatsgevonden van de rechtmatigheid van toegewezen domeingronden in 2023, middels wettelijke regelingen c.q. bepalingen. Vermeldenswaard is dat de controle zich ook richt op de aanbevelingen van de Rekenkamer over een eerder uitgevoerd rechtmatigheidsonderzoek in 2018, m.b.t. gronduitgifte over het dienstjaar 2017. Hierbij zal dus ook nagegaan worden, of deze aanbevelingen al door het ministerie zijn geïmplementeerd en/of de nodige correctieve maatregelen zijn getroffen.

² Uitgifte van grond bestemd voor het ontplooiën van activiteiten van sociale, culturele en religieuze aard en openbare recreatie, het aanleggen van begraafplaatsen en het opzetten van scholen.

De analyse is gedaan op basis van de ontvangen grondbeschikkingen door de Rekenkamer die zijn toegewezen ten behoeve van bebouwing en bewoning, tuinbouw en landbouw, in het dienstjaar 2023. Volgens het overzicht van GBB zijn er in voornoemd dienstjaar ten behoeve van bebouwing en bewoning, tuinbouw en landbouw, een aantal van 5869 grondbeschikkingen toegewezen.

Onderstaande tabel 1 geeft de aantallen van de grondbeschikkingen weer, onderverdeeld in bestemmingsdoeleinden.

Tabel 1: Samenstelling uitgifte grondbeschikkingen in 2023

Bestemming	Aantal grondbeschikkingen
Bebouwing en bewoning	268
Tuinbouw	1020
Landbouw	4581
Totaal	5869

Bron: Ministerie van GBB/ Rekenkamer van Suriname

2.4 Controle criteria

Uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving (zie paragraaf 2.2), zijn de volgende criteria ontleend voor de verantwoording van het rechtmatig toewijzen van domeingrond in de Surinaamse samenleving, te weten:

- De ontvangsten van grondhuur moeten in de begroting van het dienstjaar 2023 zijn opgenomen;
- Er dient een (aparte) begroting van de ontvangsten voor elk directoraat, onderdirectoraat, dienst-onderdeel en/ of instelling, inzake de *'Landtaxen, akkergelden, huur, erfrechten, recognities en grondhuur'*, in de begroting van het ministerie worden opgebracht;
- Er dient een besluit (grondbeschikking/ bereidverklaring) aanwezig te zijn, dat heeft geleid tot de toewijzing van domeingrond aan natuurlijke- c.q. rechtspersonen;
- De vraag of de status van de begunstigde/rechthebbende natuurlijk- c.q. rechtspersoon aan wie een domeingrond is toegewezen, tot stand is gekomen op basis van een rechtmatig besluit van het ministerie.

2.5 Bewijsverzameling

Op grond van de ISSAI 400 en 4000 en het Handboek Rechtmatigheidsonderzoek 2023 van de Rekenkamer dienen de conclusies gebaseerd te zijn op voldoende, relevante en betrouwbare bewijs.

De Rekenkamer heeft documentatie over relevante wet- en regelgeving van het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer ontvangen en geanalyseerd. De documentenanalyse is ondersteund met behulp van interviews met sleutelpersonen in het proces van de uitgifte van domeingrond. Verder zijn 505 toewijzingsbeschikkingen geselecteerd en opgevraagd. Alle 505 ontvangen toewijzings-beschikkingen zijn gecontroleerd, waarbij er uit deze populatie 183 beschikkingen zijn geselecteerd voor verdere gegevensgerichte- c.q. detailcontrole.

Uit de steekproef van 183 beschikkingen zijn op grond van verdere aanwijzingen, 97 dossiers gecontroleerd voor grondaanvraag ten kantore van de Dienst der Domeinen.

De Rekenkamer concludeert dat het verzamelde bewijsmateriaal voldoende relevant en betrouwbaar is om conclusies te trekken, zoals verwoord in hoofdstuk 4 van dit rapport.

3 BEVINDINGEN

3.1 Opzet interne beheersingsmaatregelen

De Rekenkamer is nagegaan welke beheersingsmaatregelen het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer heeft getroffen om te waarborgen dat de uitgifte van domeingrond ten behoeve van bebouwing en bewoning, tuinbouw en landbouw, aan natuurlijke- c.q. rechtspersonen op rechtmatige wijze geschiedt.

Uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving is voor de uitgifte van domeingrond het volgende vastgelegd:

- *De grondaanvraag moet schriftelijk plaatsvinden (S.B. 1982 no. 11 art. 6 lid 1);*
- *De aanvraag dient te voldoen aan de specifieke landbouwgrond, of bebouwing grond of andere specifieke grondbestemmingsvoorwaarden (S.B. 1982 no.10 art. 8 lid 1, S.B. 1982 no.11 art. 14 lid 1);*
- *De vereiste gegevens van de aanvrager moeten vermeld staan in de grondaanvraag (S.B. 1982 no. 11 art. 6 lid 1);*
- *De aanvraag betreft een openbaar gemaakt gebied van mogelijke grondtoewijzing (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.3);*
- *De aanvraag moet gepubliceerd zijn in het Advertentieblad van de Republiek Suriname (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.4);*
- *De aanvraag is door middel van aanplakking op het Domeinkantoor en het relevant Districts-commissariaat bekendgemaakt (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.4. S.B. 2003 no. 7 art. B);*
- *De grondaanvraag is voor advies verzonden naar de betrokken ministeries en andere adviesinstanties (S.B. 1982 no. 11 art. 8 lid 1, 2 en 3);*
- *Er moet voldaan worden aan alle voorwaarden gesteld in de bereidverklaring (S.B. 1982 no. 11 art. 10);*
- *De grondhuurder moet de beschikking binnen vier maanden indienen bij het Hypotheekkantoor voor de overschrijving van grondhuur in een daarvoor bestemd openbaar register (S.B. 1982 no. 11 art. 12 lid 1);*
- *De grondhuurder is aan de Staat een grondhuurvergoeding verschuldigd voor het gebruik van de in grondhuur afgestane domeingrond (S.B. 2023 no. 50 art. 5);*
- *Bij de aanvraag van grond ter bebouwing en bewoning zal niet meer dan één toewijzing per persoon kunnen plaatsvinden (Decreet L-2 EERSTE AFDELING artikel 1 II lid 5);*
- *Elke toewijzingsbeschikking van domeingrond wordt bekendgemaakt door voor eenieder kenbare aanplakking op het Domeinkantoor, het District Commissariaat en de bestuurspost waar de grond is gelegen en in ten minste twee dagbladen. Daarnaast vindt de bekendmaking plaats langs de elektronische weg van overheidswege en tenminste twee elektronische media (S.B. 2017 No. 85 - Anti-corruptiewet 2017).*

Middels een schriftelijke verklaring is er aan de Rekenkamer medegedeeld dat er in directieverband een wachttijd van vier (4) weken is vastgesteld voor het uitbrengen van advies door desbetreffende adviserende instantie(s).

Alvorens de toewijzing geschiedt, wordt er door het Ministerie GBB, met name DDD, advies opgevraagd bij de verschillende adviserende instanties voor de goedkeuring van de grondaanvragen, te weten:

- De Districtscommissaris (DC), over alle aanvragen in wiens ressort de grond gelegen is;
- De Districtscommissaris (DC) en Dienst Grondinspectie, indien de grondaanvraag bestemd is voor tuinbouw;
- Ministerie van Openbare Werken (OW), indien de grondaanvraag bestemd is voor bebouwing en bewoning;
- Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV) voor het uitoefenen van de landbouw;
- Ministerie van Economische Zaken, Ondernemerschap en Technologische Innovatie (EZ) indien het gaat om economische doeleinden;
- Maritieme Autoriteit Suriname (MAS) indien het perceel langs de rivier ligt.

Indien er geen advies wordt uitgebracht binnen de aangehaalde wachttijd, wordt er aangenomen dat er geen bezwaar bestaat inzake de mogelijke toewijzing. Het aangehaalde besluit kan beschouwd worden als één der interne instructies van GBB. Verder moeten grondaanvragen van groter dan tien (10) hectare met een bedrijfsplan worden ingediend. Hierbij is er geen wettelijk besluit c.q. ministeriële instructie aanwezig omtrent de eerder aangehaalde voorwaarde.

Het gronduitgifteproces, bij het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB), vanaf de start (indiening aanvraag) tot en met de uitgifte van de getekende grondbeschikking is middels interviews door de Rekenkamer zelf vastgelegd. Ook het proces van gronduitgifte binnen DDD is vastgelegd.

Helaas zijn deze beschrijvingen niet voorzien van feedback vanuit de gecontroleerde (DDD), ter bevestiging hoe het proces in 2023 daadwerkelijk is geschied.

Hieronder volgen de bevindingen van de Rekenkamer en haar conclusies omtrent de opzet.

3.1.1 Bevindingen

Het verloop van aanvragen binnen de Dienst der Domeinen.

1. Het proces vanaf de start (indiening grondaanvraag) tot en met de toewijzing van de getekende grondbeschikking, verloopt in opzet volgens de volgende stappen:

Balie/ Agenda

Balie – Front office

Bij de Balie geschiedt de indiening van onderstaande verzoekschriften:

- Algemene/specifieke verzoeken;
- Aanvaarding van bereidverklaringen;
- Vernieuwing van bereidverklaringen en toewijzingsbeschikkingen;

- Conversie erfpacht naar grondhuur;
- Verlening grondhuur, en
- Vervallen grondhuur.

Het verzoekschrift wordt vergezeld van de volgende documenten:

- Beschrijving van het perceel (nodige figuratieve kaart)
- Nationaliteitsverklaring/ KKF uittreksel
- Plakzegel(s)
- Bij aanvaarding wordt er gelet op de voorwaarden die vermeld staan in de bereidverklaring
- De overige verzoeken (overdrachten, conversies, enz.)

Indien het verzoek aan alle vereisten voldoet, wordt de aanvraag ingevoerd in het GRIS-systeem.

De betrokken aanvraag krijgt een bewijs van indiening “**Lad. Strookje**”, waarop alles vermeld staat dat is ingediend.

Agenda - Back office

Bij de afdeling Agenda worden de verzoeken naar soort geselecteerd, waaronder:

- Algemene/specifieke aanvragen;
- Aanvaarding van bereidverklaringen;
- Vernieuwing van bereidverklaringen en Toewijzingsbeschikkingen;
- Conversie erfpacht naar grondhuur;
- Verlenging grondhuur; en
- Vervallen grondhuur.

Nadat de verzoeken naar soort zijn geselecteerd, worden die verwerkt in het GRIS en vervolgens doorgestuurd naar de afdeling grondregistratie/ leggerafdeling³.

2. Grondregistratie/Leggerafdeling

- De genummerde percelen worden geregistreerd in de registers en de ongenummerde percelen op de leggers.
- Verder is deze afdeling ook belast met het publiceren van vrij-domein en het opmaken van kohieren (i.e. betaling grondhuurvergoeding).

3. Afdeling Gronduitgifte

- Na de registratie gaat een kopie van de aanvragen (inclusief onderliggende documenten) via het diensthoofd (hoofd Domeinen) naar de “Sectie Coördinatoren” (binnen de afdeling Gronduitgifte) voor het opvragen van adviezen. Elke sectie-coördinator vertegenwoordigt een district en heeft sectie-medewerkers onder zich. De sectie-medewerkers nemen de verzoeken in behandeling. Er

³ Leggerafdeling is een landmeetkundige afdeling waar overzichtskaarten worden bijgehouden van diverse gebieden, waarvan de afmetingen niet concreet zijn. Door de landmeter wordt er bij nieuwe verkaveling een kopie van de overzichtskaart gebracht naar de leggerafdeling.

worden adviezen opgevraagd van de Dienst Grondinspectie; de Districtscommissaris (voor tuinbouw doeleinden); afhankelijk van de bestemming van de Minister van Openbare Werken (bebouwing en bewoning); de Minister van Landbouw, Veeteelt en Visserij (voor landbouw en veeteelt doeleinden). In alle gevallen wordt er advies opgevraagd van de Districtscommissaris in wiens ressort de grond gelegen is.

- Nadat de adviezen van de verzoeken zijn opgevraagd, worden de verzoeken gestuurd naar het “Klein Archief” voor oplegging.
 - Zodra de adviezen terug zijn, worden de aanvragen gelicht bij het “Klein Archief”, zodat de beschikkingen opgemaakt kunnen worden: hetzij een afwijzingsbeschikking, en/of Bereidverklaring.
 - Conversie erfpacht naar grondhuur, verlenging grondhuurrecht en vervallen grondhuurrecht worden verwezen naar de Ondersteuningsunit.
 - De “Sectie-Coördinatoren” is belast met de opmaak van de aanvaarding, vernieuwing BVs en TW. De sectie-medewerker alsmede de sectie-coördinator paraferen de beschikkingen die zijn opgemaakt en deze worden vervolgens naar het diensthoofd Domeinen verzonden.
4. Het diensthoofd (hoofd Domeinen) voorziet de Bereidverklaringen van een paraaf en stuurt ze door naar de Onderdirecteur Grondbeleid (ODG). Het diensthoofd is tevens belast met de publicatie van Vrij-domein (verkavelingsgebieden), met de publicatie van alle aanvragen van domeingrond en met de publicatie van de toewijzingsbeschikkingen.
 5. De Onderdirecteur Grondbeleid screent de beschikkingen (bereidverklaringen) en voorziet die van zijn/haar paraaf. De Bereidverklaringen worden vervolgens naar de Directeur Grondbeleid en Bosbeheer verzonden.
 6. De Directeur Grondbeleid en Bosbeheer screent de beschikkingen (Bereidverklaringen) wederom en plaats zijn/haar paraaf hierop.

Noot Rekenkamer: ‘Indien een beschikking een correctie behoeft, gaat deze terug naar de desbetreffende functionaris van de “Sectie- Coördinatoren”. Nadat de beschikking is gecorrigeerd, wordt die wederom verzonden naar de eerstvolgende schakel. Elke beschikking wordt voorzien van de initialen van de medewerker-Gronduitgifte, die desbetreffende beschikking heeft opgemaakt’.

7. De beschikkingen (bereidverklaringen) gaan vervolgens naar de Minister van GBB, die deze beschikkingen (bereidverklaringen) bekrachtigt met het plaatsen van haar handtekening.
8. Nadat de beschikkingen (bereidverklaringen) getekend zijn door de minister worden ze voorzien van een D-nummer door het secretariaat van de minister en vervolgens doorgeleid naar de Dienst der Domeinen, afdeling Expeditie.
9. Het hoofd Domeinen stuurt de beschikkingen (bereidverklaringen) naar de afdeling Expeditie voor de afhandeling.
10. Op de afdeling Expeditie, worden de beschikkingen (bereidverklaringen) voorzien van een datum, plakzegel en stempel. Daarna worden de beschikkingen (bereidverklaringen) gekopieerd en geregistreerd. De belanghebbenden worden opgeroepen om hun beschikking (bereidverklaring)

op te halen en de afschriften worden gedistribueerd naar de instanties, welke zijn vermeld in de beschikking (bereidverklaring).

11. De belanghebbende dient binnen zes (6) maanden te voldoen aan alle in de bereitverklaring (BV) vermelde voorwaarden. Hierna dient de belanghebbende zijn/haar bereitverklaring (BV) met alle nodige stukken in bij de Balie/Front Office. De belanghebbende ontvangt een bewijs van aanvaarding.
12. Vervolgens gaan de stukken (aanvaardingsdossier) vanuit de Front Office naar de Back Office voor het uploaden in het GRIS-Systeem. Het aanvaardingsdossier gaat via het diensthoofd (Hoofd Domeinen) naar de afdeling Gronduitgifte voor het opmaken van de toewijzings-beschikking. De toewijzingsbeschikking wordt opgestuurd naar de Grondregistratie/Legger-afdeling ter registratie in de registers. Vervolgens wordt de toewijzingsbeschikking opgestuurd naar de Onderdirecteur Grondbeleid.
13. De Onderdirecteur Grondbeleid screent de toewijzingsbeschikking en voorziet die van een paraaf. De toewijzingsbeschikking wordt vervolgens naar de Directeur Grondbeleid en Bosbeheer verzonden.
14. De Directeur Grondbeleid en Bosbeheer screent de toewijzingsbeschikking en plaats zijn/haar paraaf.
15. De toewijzingsbeschikking gaat vervolgens naar de Minister GBB voor bekrachtiging middels het plaatsen van haar handtekening.
16. Nadat de toewijzingsbeschikking getekend is door de minister, wordt die voorzien van een D-nummer door het secretariaat van de minister en vervolgens doorgeleid naar de Dienst der Domeinen afdeling Expeditie.
17. Het hoofd Domeinen stuurt de toewijzingsbeschikking naar de afdeling Expeditie ter afhandeling.
18. Op de afdeling Expeditie, wordt de toewijzingsbeschikking voorzien van een datum, plakzegel en stempel. Daarna wordt de toewijzingsbeschikking gekopieerd en geregistreerd. De belanghebbenden worden opgeroepen om hun toewijzingsbeschikking op te halen en de afschriften worden gedistribueerd naar de instanties welke vermeld staan in de toewijzingsbeschikking.
19. Nadat de belanghebbende zijn/haar toewijzingsbeschikking heeft ontvangen, moet hij/zij die binnen vier (4) maanden laten inschrijven bij MI-GLIS voor het verkrijgen van zakelijk recht.

Het verloop van ingekomen verzoeken binnen de Dienst Grondinspectie:

De Rekenkamer heeft het proces dat in 2023 werd gehanteerd, middels een interview met het diensthoofd GI vastgelegd. Dit, omdat de werkprocedures in het dienstjaar 2023 niet waren vastgelegd.

Er worden aanvragen vanuit de Minister van GBB, de President, Directeur van GBB en De Dienst der Domeinen opgestuurd naar het diensthoofd van de Dienst Grondinspectie voor verdere afhandeling.

Het proces voor de afhandeling binnen de Dienst Grondinspectie geschiedt als volgt:

1. Secretariaat Diensthoofd

- Bij ontvangst wordt er gecontroleerd of de verzoeken vergezeld zijn van de volgende documenten:
 - Lad. Strookje;
 - Het verzoekschrift;

- De Figuratieve kaart;
- Bij aanvragen van meer dan 10 hectare moet ook een bedrijfsplan erbij zijn.
- De verzoeken worden zowel digitaal als handmatig ingeboekt, waarbij de verzoeken van een Grondregistratienummer (G.I.-registratienummer) worden voorzien. Het digitaal inboeken geschiedt in het digitaal systeem middels folders. Tot deze folders hebben drie (3) medewerkers en het diensthoofd toegang. De handmatige inboeking geschiedt in cahiers.
- Het secretariaat distribueert, door tussenkomst van het diensthoofd, de verzoeken naar de buitendienst (inspecteurs).

Uit het interview met het diensthoofd van de dienst Grondinspectie is geconstateerd:

- ✓ *“Met toestemming van de Minister van GBB heeft alleen het hoofd van Grondinspectie toegang tot het GRIS-systeem.*
- ✓ *Er wordt bij Grondinspectie niet volgens de FIFO-methode ⁴ gewerkt bij de afhandeling van de verzoeken. Spoedgevallen hebben voorkeur en daarna worden de reguliere aanvragen verwerkt.*
- ✓ *Bij spoedgevallen, vindt eerst de screening door het diensthoofd plaats alvorens de stukken worden ingeboekt en voorzien worden van een G.I.-registratienummer”.*

2. De buitendienst (Inspecteurs)

De inspecteurs zetten de administratieve werkzaamheden en veldwerkzaamheden uiteen.

- Bij de administratieve werkzaamheden wordt er bij DDD nagegaan of er meerdere aanvragen zijn op de grond die voor onderzoek is aangevraagd. Ook wordt er bij het MI-GLIS nagegaan of er reeds een uitgifte is en of er aantekeningen staan vermeld bij de aangevraagde grond.
- Bij de veldwerkzaamheden wordt er gekeken naar de feitelijke status (bos/ oerwoud/ zwampgebied etc.), de ligging en aanwezige bebouwing. Ook moeten er foto's gemaakt worden van de grond in kwestie. Nadat de veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd, worden de veldrapportages door de inspecteurs opgemaakt en doorgestuurd naar het secretariaat van het diensthoofd.

Uit het interview met het diensthoofd van de dienst Grondinspectie is geconstateerd:

- ✓ *“Inspecteurs ontvangen ook verzoeken vanuit andere schakels (bijvoorbeeld via de minister, directeur) voor het verrichten van onderzoek, waarvan het diensthoofd soms niet op de hoogte is.*
- ✓ *Het is ook voorgekomen dat inspecteurs met belanghebbende (aanvrager) meegaan voor het verrichten van onderzoek”.*

⁴ FIFO-methode = First-in-First-Out methode, waarbij aanvragen die eerst binnenkomen, ook als eerste behandeld zullen moeten worden.

3. Secretariaat van het diensthoofd

De medewerker (beleidsadviseur) van het secretariaat van de Dienst GI screent de veldrapporten en concipieert de besluiten. Vervolgens worden de besluiten doorgestuurd naar het diensthoofd.

4. Het diensthoofd

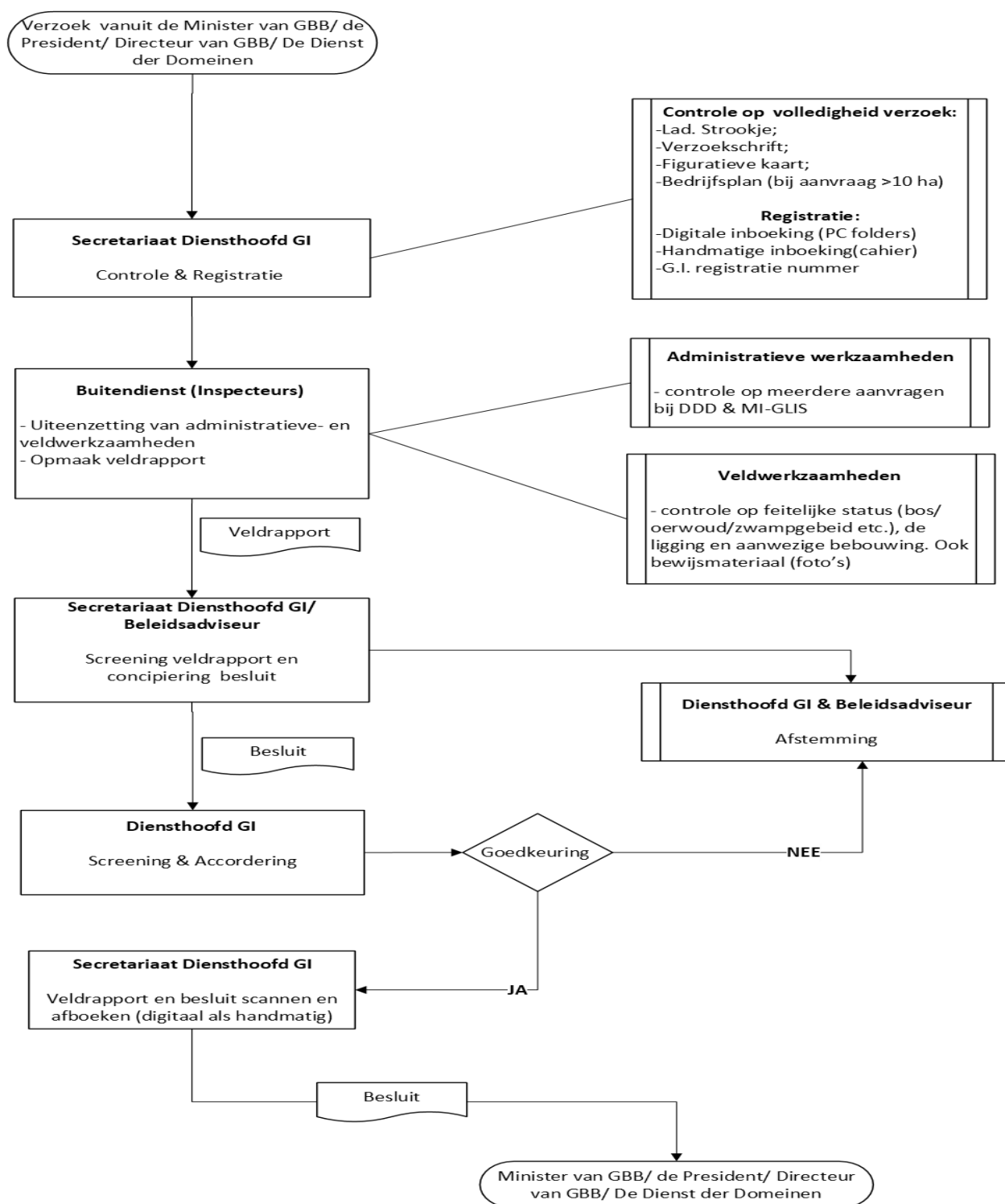
Deze doet de screening en accordeert de besluiten bij goedkeuring, middels plaatsing van de handtekening. Indien er correcties of onduidelijkheden zijn, worden die eerst besproken met de beleidsadviseur. Bij aanvragen groter dan 10 hectare wordt door het diensthoofd geadviseerd, dat het besluit tot uitgifte aangegeven dient te worden door de departementsleiding. De besluiten met bijbehorende veldrapporten worden op het secretariaat afgegeven ter afboeking.

5. Secretariaat van het diensthoofd

- Door het secretariaat worden de veldrapporten en besluiten gescand en afgeboekt in zowel het digitaal systeem als in de cahiers.
- Na de registratie van de besluiten, worden die opgestuurd naar desbetreffende persoon van wie de Dienst GI het verzoek heeft ontvangen (o.a. naar de Minister van GBB/ de President/ Directeur van GBB/ De Dienst der Domeinen).

In figuur 2 wordt er een weergave van het bovenstaande proces binnen de Dienst GI schematisch weergegeven.

Figuur 2: Proces voor de afhandeling binnen het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer – Dienst Grondinspectie

Bron: Rekenkamer van Suriname

3.1.2 Conclusies over de opzet

De Rekenkamer concludeert dat het proces van gronduitgifte vanaf de indiening van de aanvraag tot en met de toewijzing niet met de nodige controlerende functies is opgezet.

Het ministerie beschikt echter wel over een Interne Controle (IC) afdeling, die operationeel is. Echter, deze afdeling toetst niet regelmatig het bestaan en de werking van de processen van gronduitgifte op rechtmatigheid. Een leemte in de opzet is dat er geen schriftelijke vastlegging is van het proces van de uitgifte van domeingrond dat in het dienstjaar 2023 is gehanteerd. Uit het onderzoek blijkt dat er vanaf het dienstjaar 2024 wel sprake is van een herstructurering en vastlegging van de werk-procedures binnen de Dienst Der Domeinen en De Dienst Grondinspectie. Weliswaar heeft de Rekenkamer dit proces van herstructurering niet kunnen beoordelen/toetsen.

3.2 Bestaan van de interne beheersingsmaatregelen

In navolging van de beschrijving van de opzet met betrekking tot het systeem van uitgifte domeingrond, heeft de Rekenkamer onderzocht of dit proces in de praktijk daadwerkelijk tot uitvoering wordt gebracht. Met andere woorden of het proces in werkelijkheid bestaat en wordt nageleefd.

3.2.1 Bevindingen

Ten aanzien van het proces zoals dat is beschreven in de vorige paragraaf, heeft de Rekenkamer inzake de naleving ervan, de volgende opmerkingen:

Bevinding 1: Bij de afdeling Balie worden de ingediende aanvragen in het Grondregistratie en Informatiesysteem (GRIS) geregistreerd. In het GRIS zijn de aanvragen, die vanaf dienstjaar 2018 zijn ingediend, geregistreerd.

Bevinding 2: De ingediende grondaanvragen worden in het GRIS geregistreerd en voorzien van een uniek La D. opvolgnummer, waardoor er een overzicht is van het totaal aan ingediende grondaanvragen in het desbetreffend jaar.

Bevinding 3: Bij collectieve aanvragen krijgen alle belanghebbenden eenzelfde La D. nummer en D. nummer op de bereidverklaring. Bij de toewijzing, krijgt elke belanghebbende op de toewijzingsbeschikking een uniek La D. nummer en D. nummer.

Bevinding 4: Er is voldoende functiescheiding tussen de afdelingen die betrokken zijn vanaf de indiening tot en met de goedkeuring van grondaanvragen, waardoor het risico op fouten wordt verkleind.

Bevinding 5: Er is geen nauwkeurige archivering c.q. berging van gronddocumenten aangetroffen. De nodige documenten die moeten zorgen voor de volledigheid van de dossiers, worden niet in desbetreffende dossiers toegevoegd. Er is ook geen adequate opberging van de collectieve BV-dossiers bij de afdeling Expeditie.

Bevinding 6: De collectieve BV-dossiers worden bij de afdeling Expeditie opgeslagen. De TW-dossiers en afzonderlijke BV-dossiers worden bij de afdeling Grondregistratie opgeslagen. De belanghebbende ontvangt bij de uitreiking een afschrift van de bereidverklaring c.q. toewijzingsbeschikking.

Bevinding 7: In het GRIS worden de ingediende stukken behorende bij de collectieve aanvragen niet geregistreerd. In het systeem wordt het aangegeven middels de eerste naam en het numeriek aantal aan resterende belanghebbenden.

Bevinding 8: Naast de reguliere grondaanvragen zijn er collectieve aanvragen die een ander verloop hebben binnen het proces van gronduitgifte. De afdeling Balie ontvangt de collectieve aanvragen vanuit het Secretariaat Hoofd Domeinen ter registratie. De afdeling Grondregistratie krijgt geen collectieve aanvragen ter registratie in de registers, omdat die rechtstreeks vanuit de afdeling Balie terug worden verstuurd naar het Secretariaat Hoofd Domeinen.

Bevinding 9: Er zijn geen handmatige c.q. digitale registratie van ingekomen documenten binnen de afdeling Klein Archief aangetroffen.

Bevinding 10: Er vindt geen handmatige c.q. digitale registratie plaats van de ingekomen adviezen, vanuit de verschillende adviesinstanties door het Secretariaat Hoofd Domeinen.

Bevinding 11: Adviesaanvragen aan de Dienst GI ten behoeve van reguliere grondaanvragen geschiedt vanuit het Secretariaat Hoofd Domeinen. Bij collectieve aanvragen, wordt de opdracht vanuit het hoofdkantoor (GBB) opgestuurd naar de Dienst GI voor advies.

Bevinding 12: Door de belanghebbende wordt er in het moeder BV-dossier als in het moeder TW-dossier getekend voor ontvangst van de desbetreffende beschikking.

Bevinding 13: Grondaanvragen worden niet volgens de FIFO-methode (first-in-first-out) afgehandeld. Aanvragen van domeingronden die in het dienstjaar 2023 zijn ingediend, zijn eerder toegewezen geworden dan eerdere ingediende grondaanvragen.

Bevinding 14: Binnen de Dienst GI worden de ingekomen adviesaanvragen (verzoeken) digitaal ingeboekt. De instroom van adviesaanvragen geschiedt middels een namenlijst c.q. begeleidend schrijven.

Bevinding 15: De administratie van ingekomen adviesaanvragen binnen de Dienst GI komt niet overeen met de aanwezigheid van de adviesrapporten in de dossiers van grondaanvraag. De administratie vermeldt geen adviesaanvragen te hebben ontvangen vanuit DDD, maar in het dossier van desbetreffende grondaanvraag is het GI-rapport wel toegevoegd, en hiernaar wordt ook verwezen in de bereidverklaring c.q. toewijzingsbeschikking.

Bevinding 16: Er wordt bij de Dienst GI niet volgens de FIFO-methode gewerkt bij de afhandeling van de verzoeken. Spoedgevallen hebben voorkeur en daarna worden de reguliere aanvragen verwerkt. Bij spoedgevallen vindt eerst de screening door het diensthoofd plaats, alvorens de stukken worden ingeboekt en voorzien van een G.I.-registratie nummer.

Bevinding 17: Binnen de Dienst GI heeft alleen het diensthoofd toegang tot het GRIS.

Bevinding 18: Er is sprake van een digitale opslag binnen het secretariaat van het diensthoofd van de Dienst Grondinspectie (GI), waartoe nog vier (4) andere medewerkers toegang hebben.

Bevinding 19: De Beleidsadviseur binnen het secretariaat van het diensthoofd GI is belast met het concipiëren van het besluit, maar helpt ook mee met de screening van de veldrapporten.

Bevinding 20: Het gebeurt vaker dat er meer dan één (1) grondtoewijzing per rechts- c.q. natuurlijke persoon ten behoeve van bebouwing en bewoning plaatsvindt. Hetgeen in strijd is met DECREET L-2

EERSTE AFDELING artikel 1 II lid 5, houdende “*bij de aanvraag van grond ter bebouwing en bewoning zal niet meer dan één (1) toewijzing per persoon kunnen plaatsvinden*”.

Bevinding 21: Er is geen controle op de juistheid van de informatie in de grondbeschikkingen alsook niet op de volledigheid van de BV-dossiers en TW-dossiers.

Bevinding 22: Er wordt geen administratie bijgehouden aan welke belanghebbende welke bestemmingsdoeleinden al is toegekend.

Bevinding 23: Er wordt geen registratie c.q. administratie bijgehouden welke toewijzingsbeschikkingen al zijn opgemaakt voor verdere afhandeling.

Bevinding 24: Er is geen wettelijk besluit c.q. ministeriële instructie, waar staat vastgelegd dat aanvragen groter dan tien (10) hectare met een bedrijfsplan moeten worden ingediend.

Bevinding 25: Vrij-domeingrond en ingediende grondaanvragen worden niet in het Advertentieblad van de Republiek Suriname gepubliceerd. Wel wordt er een namenlijst van de belanghebbenden inzake grondaanvragen en toewijzingen op sociale media (Facebook) gedeeld.

Bevinding 26: Het Ministerie van GBB beschikt niet over een algehele inventarisatie van de achterstanden in het afhandelen van grondaanvragen.

3.2.2 Conclusie over het bestaan en naleving van beheersingsmaatregelen

De Rekenkamer concludeert dat de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen niet kon worden getoetst, vanwege het ontbreken van de vastlegging van processen en het ontbreken van de ‘*checks and balances*’ als gevolg van bestaanscontrole. Dit alles leidt tot het risico dat op het ministerie, de rechtmatigheid van de uitgifte van domeingrond niet wordt gewaarborgd.

3.3 Werking van de interne beheersingsmaatregelen

Uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving is voor de uitgifte van domeingrond het volgende vastgelegd:

- *De grondaanvraag moet schriftelijk plaatsvinden (S.B. 1982 no. 11 art. 6 lid 1);*
- *De aanvraag dient te voldoen aan de specifieke landbouwgrond, of bebouwing grond of andere specifieke grondbestemmingsvoorwaarden (S.B. 1982 no. 10 art. 8 lid 1, S.B. 1982 no. 11 art. 14 lid 1);*
- *De vereiste gegevens van de aanvrager moeten vermeld staan in de grondaanvraag (S.B. 1982 no. 11 art. 6 lid 1);*
- *De aanvraag betreft een openbaar gemaakt gebied van mogelijke grondtoewijzing (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.3);*
- *De aanvraag moet gepubliceerd zijn in het Advertentieblad van de Republiek Suriname (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.4);*
- *De aanvraag is door middel van aanplakking op het Domeinkantoor en het relevante Districts-commissariaat (DC) bekendgemaakt (S.B. 1982 no. 11 art. 1 lid 11.4. S.B. 2003 no. 7 art. B);*
- *De grondaanvraag is voor advies gezonden naar de betrokken ministeries en andere adviesinstanties (S.B. 1982 no. 11 art. 8 lid 1, 2 en 3);*

- *Er moet voldaan worden aan alle voorwaarden gesteld in de bereidverklaring (S.B. 1982 no. 11 art. 10);*
- *De grondhuurder moet de beschikking binnen vier maanden indienen bij het Hypotheekkantoor voor de overschrijving van grondhuur in een daarvoor bestemd openbaar register (S.B. 1982 no. 11 art. 12 lid 1);*
- *De grondhuurder is aan de Staat een grondhuurvergoeding verschuldigd voor het gebruik van de in grondhuur afgestane domeingrond (S.B. 2023 no. 50 art. 5);*
- *Bij de aanvraag van grond ter bebouwing en bewoning zal niet meer dan één toewijzing per persoon kunnen plaatsvinden (Decreet L-2 EERSTE AFDELING artikel 1 II lid 5);*
- *Elke toewijzingsbeschikking van domeingrond wordt bekendgemaakt door voor eenieder kenbare aanplakking op het Domeinkantoor, het Districtscommissariaat en de bestuurspost waar de grond is gelegen en in ten minste twee dagbladen. Daarnaast vindt de bekendmaking plaats langs de elektronische weg van overheidswege en tenminste twee elektronische media (S.B. 2017 No. 85 - Anti-corruptiewet 2017).*

Directie besluit

Door het Ministerie van GBB is er vastgelegd dat de wachttijd voor het uitblijven van advies op vier (4) weken is vastgesteld, alvorens er wordt aangenomen dat er geen bezwaar is met de mogelijke toewijzing (Bijlage 4).

3.3.1 Bevindingen

Dossieronderzoek

De selectie voor dossiercontrole is gedaan op basis van de vijfhonderdvijf (505) toewijzingsbeschikkingen, getekend door de minister in het dienstjaar 2023, en die door het Ministerie GBB zijn opgestuurd naar de Rekenkamer. De ontvangen toewijzingsbeschikkingen (505) zijn gecontroleerd, waarbij er honderd drieëntachtig (183) beschikkingen zijn geselecteerd voor diepgaander onderzoek. Om de werking van de interne beheersingsmaatregelen te controleren, heeft de Rekenkamer de dossiers van zevenennegentig (97) grondbeschikkingen die in 2023 zijn uitgegeven ten behoeve van bebouwing en bewoning, landbouw en tuinbouw, nader gecontroleerd. Deze selectie is gemaakt op basis van de geconstateerde tekortkomingen bij de controle van de ontvangen 505 grondbeschikkingen. Van de zevenennegentig (97) beschikkingen, zijn zevenenvijftig (57) ten behoeve van bebouwing en bewoning, zeven (7) ten behoeve van landbouw en de resterende drieëntwintig (23) ten behoeve van tuinbouw, geselecteerd.

Verder is één (1) beschikking ten behoeve van landbouw en veeteelt ontvangen, en van de overige negen (9) beschikkingen zijn de dossiers niet volledig ontvangen. Van elke toewijzing/ uitgifte is nagegaan of deze rechtmatig is geschied. De resultaten van de dossiercontrole bij Grondbeleid zijn in de volgende tabelvorm weergegeven.

Tabel 2: Resultaten van de dossiercontrole bij Dienst der Domeinen

TW La D. No.	TW D. No.	Verzoekschrift	KKF/CBB	Soort aanvraag	Bedrijfs Plan	Fig. Krt	Rapp. GI	BV	BV La D. No.	BV No. D.	Datum	Bestemming	Grootte	Adv. K°	Zegel recht	Leges	Admin. K°	Ontsluitings k°	Uitm. Kaart	Perceel ID	Voor waarde	Tijd schema	Dag tekening	
													m2/ha					SRD						
41410/22		√	NATIO	Specifiek	Nvt	√	√	√	7738/14	6373	22-Sep-22	Beb & Bew	738.03 m2	√	√	√	√	√	√					
41407/22		X	NATIO	Specifiek	Nvt	√	√	√	7739/14	6893	22-Sep-22		738 m2	√	√	√	√	√	√					
42884/23		X	KKF	Collectief	Nvt	√	X	√	23466/21	375	10-Feb-22	Beb & Bew	542.95 m2	√	√	√	√	√	nader					
42896/23		X	KKF	Collectief	Nvt	√	X	√	23466/21	375	10-Feb-22		543.29 m2	√	√	√	√	√	nader					
42903/23		Collectief	KKF	Collectief	Nvt		Nader	√	30061/22	550	16-Feb-22	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√					
42886/23		Collectief	KKF	Collectief	Nvt	√	X	√	23466/21	375	10-Feb-22		545 m2	√	√	√	√	√	√					
42901/23		Collectief	KKF	Collectief	Nvt			√	30061/22	550	febr. 2022		500 m2	√	√	√	√	√	√					
38254/22		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	√	√	32214/22	1755	8-Apr-22	Tuinbouw	500 m2	X	X	X	X	X	X					
42155/22		√	KKF	Specifiek	X	√	√	√	42155/22	704	7-Feb-23	Landbouw	136 ha	√	√	√	√	√	√					
35509/23		X	X	Specifiek	Nvt	X	X	√	35509/22	484	16-Jan-23	Beb & Bew	2117.33 m2	√	√	√	√	√	√					
5378/23		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	42192/22	206	30-Jan-23	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√					
53785/23		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	42192/22	206	30-Jan-23	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√					
54471/23		√(Coll)	KKF	Collectief	Nvt	X	X	√	43976/23	2054	28-Feb-23	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√					
41997/22		X	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	21010/21	1891	6-May-22	Beb & Bew	439.38 m2	√	√	√	√	√	√					
43600/23		Collectief	NATIO	Collectief	Nvt	X		√	34653/22	3947	7-Jul-22	Beb & Bew	450 m2	√	√	√	√	√	√					
35733/22	1613		NATIO	Collectief	NvT	X	X	√	30593/22	701	23-Feb-22	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√	AM-5574-3754			3-Mar-23	
30593/22	737																			AM-5574-3754			25-Jan-23	
39374/22		X	X	Specifiek	Nvt	X	X	√	39374/22	9004	11-Nov-22	Landbouw	5.16 ha	√	√	√	√	√	√		X	X		
35811/22		X	NATIO	Specifiek	X	X	X	√	32023/22	2692	26-May-22	Landbouw	10.29 ha	√	√	√	√	√	√					
41166/22		X	NATIO	Specifiek	X	X	X	√	1951/02	3004	14-Jul-22	Landbouw	24.9306 ha	√	√	√	√	√	√		X	X		
13051/20		X	KKF	Specifiek	X	X	X	√	13051/20	9025	4-Jan-22	Landbouw& Veeteelt	78 ha	√	√	√	√	√	X					
36734/22		X	NATIO	Collectief	Nvt			√	30279/22	495	14-Feb-22	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√	X				
45809/23		X	NATIO	Collectief	Nvt			√	40597/22	8896	14-Nov-22	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√	√				
51730/23		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	43976/23	2054	28-Feb-23	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√	√				
52882/23		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	43976/23	2054	28-Feb-23	Beb & Bew	500 m2	√	√	√	√	√	√	X				
38017/22		√(Coll)	KKF	Collectief	Nvt	X	√	√	32214/22	1755	8-Apr-22	Tuinbouw	1.25 ha	√	√	√	√	√	√	√				
53907/23		√(Coll)	NATIO	Collectief	Nvt	X	X	√	42192/22	206	30-Jan-23	Beb & Bew	496.06 m2	√	√	√	√	√	√	X				
30754/22		X	NATIO	Specifiek	Nvt	X	X	√	30754/22	1158	26-Jul-23	Beb & Bew	424.10 m2	√	√	√	√	√	√	√				
25256/21		X	Uittreksel	Collectief	NvT			√	23880/21	1254	10-May-21	Beb & Bew	352.50 m2	√	√	√	√	√	√	X				
41066/22		X	KKF	Collectief	Nvt	X	X	√	32932/22	2920	6-Jun-22	Beb & Bew	400 m2	√	√	√	√	√	√	√				
31324/22		X	NATIO	Specifiek	Nvt	X	X	√	31324/22	1840	13-Apr-22	Beb & Bew	450 m2	√	√	√	√	√	√	√				

Bron: Rekenkamer van Suriname

Legenda: √ = Aangetroffen; X = Niet aangetroffen

TW La D. No.	TW D. No.	Verzoek schrift	KKF/CBB	Soort aanvraag	Bedrijfs Plan	Fig. Krt	Rapp. GI	BV	BV La D. No.	BV No. D.	Datum	Bestemming	Grootte	Adv. K°	Zegel recht	Leges	Admin. K°	Ontsluitings k°	Uitm. Kaart	Perceel ID	Voor waarde	Tijd schema	Dag tekening
42572/23		X	NATIO	Collectief	NvT	X	X	√	32932/22	2920	6-Jun-22	Beb & Bew	400 m2	√	√	√	√	√	√				
41200/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	9078/16	5529	23-Aug-22	Tuinbouw	0.425 ha	Nader	Nader	Nader	Nader	Nader	√				
42808/23		X	NATIO	Collectief	NvT	X	X	√	33479/22	3620	22-Jun-22	Beb & Bew	743.98 m2	√	√	√	√	√	√				
38637/22		X	X	Specifiek	NvT	X	X	√	38637/22	7157	7-Oct-22	Beb & Bew	360 m2	√	√	√	√	√	√				
38628/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	X	√	38628/22	7158	7-Oct-22	Beb & Bew	717.56 m2	√	√	√	√	√	√				
28059/21		X	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	28059/21	6378	14-Sep-22	Beb & Bew	1099.84 m2	√	√	√	√	√	√				
42814/23		√ (Coll)	KKF	Collectief	NvT	√	√	√	33315/22	4232	20-Jul-22	Beb & Bew	1100 m2	√	√	√	√	√	√				
1210/18		X	X	Specifiek	NvT	√	X	√	1210/18	8015	21-Oct-22	Tuinbouw	2.5 ha	√	√	√	√	√	√				
33798/22		X	NATIO	Collectief	NvT	X	X	√	14543/20	2011	21-May-20	Beb & Bew	367.50 m2	√	√	√	√	√	√				
32645/22		√	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	32645/22	4398	26-Jul-22	Tuinbouw	0.48 ha	√	√	√	√	√	√				
42219/22		X	NATIO	Collectief	NvT	X	X	√	33479/22	3620	22-Jun-22	Beb & Bew	764.82 m2	√	√	√	√	√	√				
39197/22		X	KKF	Specifiek	NvT	X	X	√	39197/22	8548	2-Nov-22	Tuinbouw	1.1767 ha	√	√	√	√	√	√				
33435/2022		X	KKF	Specifiek	NvT	X	X	√	33435/22	4385	26-Jul-22	Tuinbouw	2 ha	√	√	√	√	√	√				
33193/22		√	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	33193/22	4400	26-Jul-22	Tuinbouw	0.45 ha	√	√	√	√	√	√				
32650/22		√	NATIO	Specifiek	NvT	√	√	√	32650/22	2301	29-Apr-22	Tuinbouw	1.2729 ha	X	X	X	X	X	X				
32651/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	32651/22	2299	29-Apr-22	Tuinbouw	1.2657 ha	√	√	√	√	√	√				
33684/22		X	KKF	Specifiek	NvT	√	X	√	33684/22	6766	20-Sep-22	Tuinbouw	3614.35 m2	√	√	√	√	√	√				
32042/22		√	NATIO	Specifiek	NvT	√	X	√	32042/22	4404	26-Jul-22	Tuinbouw	3958 m2	√	√	√	√	√	√				
32355/22		√	NATIO	Specifiek	NvT	√	√	√	32355/22	2302	29-Apr-22	Tuinbouw	1.2622 ha	X	X	X	X	X	X				
24194/21		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	√	√	24194/21	4240	18-Aug-22	Tuinbouw	1.4011 ha	√	√	√	√	√	√				
35213/22		X	KKF	Specifiek	NvT	√	√	√	2420/12	1554	31-Mar-22	Tuinbouw	0.3712 ha	√	√	√	√	√	√				X
34624/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	X	√	34624/22	5742	26-Aug-22	Tuinbouw	0.5871 ha	√	√	√	√	√	√				
34626/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	X	√	34626/22	5742	26-Aug-22	Tuinbouw	0.3938 ha	√	√	√	√	√	√				
38936/22		X	KKF	Specifiek	NvT	X	X	√	38963/22	8680	8-Nov-22	Tuinbouw	0.3480 ha	√	√	√	√	√	√				
31168/22		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	X	√	31168/22	9489	1-Dec-22	Tuinbouw	0.6045 ha	√	√	√	√	√	√				
29657/22		X	X	X	NvT	X	X	X	X	X	X	Landbouw	X	X	X	X	X	X	X				
43377/23		X	NATIO	Specifiek	NvT	X	X	√	5848/14	9026	15-Nov-22	Landbouw	3.0488 ha	√	√	√	√	√	√				
39379/22		X	X	Specifiek	NvT	X	X	√	39379/22	8998	11-Nov-22	Landbouw	6.68 ha	√	√	√	√	√	√				
39376/22	1825	X	X	Specifiek	NvT	X	X	√	39379/22	8997	11-Nov-22	Landbouw	6.69 ha	√	√	√	√	√	√	NA-4069-2944			17-Feb-23
39376/22	1827																			NA-4069-2944			17-Feb-23

Bron: Rekenkamer van Suriname

Legenda: √ = Aangetroffen; X = Niet aangetroffen

Tijdens de dossiercontrole bij De Dienst der Domeinen is gebleken dat er geen ordelijke archivering van de dossiers plaatsvindt. Verder is er geconstateerd dat het grootste deel van de toewijzingen die in dienstjaar 2023 zijn gedaan, betrekking hadden op aanvragen die in 2022 waren ingediend.

Uit de controle zijn er drie (3) gevallen geconstateerd, waarbij er meer dan één (1) toewijzing per dezelfde rechts- c.q. natuurlijke persoon heeft plaatsgevonden met bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinde:

- In het eerste geval zijn er twee (2) toewijzingen gedaan aan één en dezelfde natuurlijk persoon met bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinde.
- In het tweede geval zijn er drie (3) toewijzingen gedaan aan één en dezelfde rechtspersoon met bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinde.
- Ten derde zijn er twee (2) toewijzingen gedaan aan dezelfde rechtspersoon met bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinde.

Verder zijn er in twee (2) gevallen, grondbeschikkingen op naam van dezelfde persoon, geconstateerd. De grondbeschikkingen gaan inhoudelijk om hetzelfde toegewezen perceel (Perceel ID), maar de grondbeschikkingen hebben beide twee (2) verschillende La D. – en D. Nummers.

In één (1) geval is er geconstateerd dat er twee aparte toewijzingsdossiers zijn gearchiveerd behorende bij dezelfde toewijzingsbeschikking.

Uit de controle zijn er twee (2) gevallen geconstateerd, waarbij de grondbeschikkingen inhoudelijk gaan om:

- Dezelfde persoon;
- Hetzelfde toegewezen perceel (Perceel ID);
- Éénzelfde La D. Nummer en datum.

In beide gevallen verschillen de D. Nummers opgenomen in de grondbeschikkingen wel van mekaar.

In twee (2) gevallen komt de toegekende termijn in de grondbeschikking niet overeen met het bestemmingsdoeleinde van de toewijzing. In beide gevallen betreft de grondbeschikking een toewijzing ten behoeve van de landbouw. De termijn voor verwezenlijking van het doel van uitgifte, dat is opgenomen in de beschikkingen heeft betrekking op de uitgifte ten behoeve van bebouwing en bewoning.

In drie (3) gevallen zijn de KKF-uittreksels niet in de desbetreffende dossiers. Verder zijn de nationaliteitsverklaringen in vier (4) gevallen niet in de desbetreffende dossiers.

In drie (3) gevallen is gebleken dat er geen bedrijfsplan is toegevoegd bij de grondaanvragen groter dan tien (10) hectare:

- In het eerste geval betreft het een aanvraag van 24,9305 ha ten behoeve van landbouw;
- In het tweede geval gaat het om een aanvraag van 78 ha ten behoeve van landbouw en veeteelt;
- Ten derde is er een aanvraag met een grootte van 136 ha ten behoeve van landbouw.

In één (1) geval zijn de onderliggende documenten niet aangetroffen ter controle.

3.3.2 Conclusies over de werking

De Rekenkamer trekt de volgende conclusies op basis van de dossiercontrole bij de Dienst der Domeinen:

- De toewijzingsdossiers worden niet gecontroleerd op juistheid en volledigheid;
- Er vindt geen controle plaats op de juistheid van de vereiste gegevens die in de grondbeschikkingen wordt opgenomen;
- Een verbeterd exemplaar van de grondbeschikkingen, wordt niet in het desbetreffend dossier toegevoegd;
- Er wordt geen overzicht c.q. administratie bijgehouden van de toewijzingsbeschikkingen die al zijn opgemaakt voor verdere afhandeling;
- Er wordt geen administratie bijgehouden welke bestemmingsdoeleinden aan welk natuurlijk- c.q. rechtspersoon al zijn toegekend;
- Er is geen schriftelijke vastlegging inzake het proces van uitgifte van domeingrond;

3.4 Implementatie onderzoeksresultaten rechtmatigheidsonderzoek grond-uitgifte over dienstjaar 2017

Met dit onderzoek heeft de toetsing plaatsgevonden van de rechtmatigheid van de toegewezen domein-gronden in het dienstjaar 2023, middels wettelijke regelingen c.q. bepalingen. Verder richt dit onderzoek zich ook op de aanbevelingen van de Rekenkamer van het in 2018 uitgevoerde rechtmatigheids-onderzoek, inzake gronduitgifte over het dienstjaar 2017.

Onderstaand wordt er aangegeven of de implementatie van de aanbevelingen die over het dienstjaar 2017 door de Rekenkamer waren aanbevolen, wel/niet heeft plaatsgevonden:

- Er is geen transparantie in het proces van de uitgifte van domeingrond door het openbaar maken van vrij-domein en het publiceren van grondaanvragen in het Advertentieblad van de Republiek Suriname;
- Er is geen wettelijk kader inzake de afhandeling van spoed- en collectieve aanvragen;
- Geen inloop op de achterstanden van de grondaanvragen, gezien er tot heden geen algehele inventarisatie aanwezig is inzake de nog te behandelen grondaanvragen;
- Er is geen controlemechanisme geïntroduceerd om vast te stellen dat de aanvrager wel/niet al een door de overheid verstrekt perceel bezit ten behoeve van bebouwing en bewoning;
- Er is geen introductie van één (1) uniek (La D.) nummer dat vanaf de indiening tot en met de toewijzing gehanteerd wordt;
- Geen aanzienlijke verbetering van de archivering en opberging van dossiers;
- Er zijn geen beschreven processen voor het uitgeven van domeingrond.

4 CONCLUSIE

Uit de bevindingen van de gecontroleerde processen bij de controle op de geselecteerde dossiers (97), blijkt dat deze over het algemeen niet juist zijn en ook onvolledig zijn uitgevoerd. Er is geconstateerd dat de uitvoering van de procedure van grondtoewijzing in de praktijk niet rechtmatig verloopt, omdat aan twee (2) essentiële voorwaarden die de transparantie van de uitgifte van grond verhogen, niet wordt voldaan. Hierbij is er geen transparantie in het proces van de uitgifte van domeingrond door het openbaar maken van vrij-domein en het publiceren van grondaanvragen in het Advertentieblad van de Republiek Suriname. Verder vinden er meerdere toewijzingen per dezelfde rechts- c.q. natuurlijke persoon plaats met bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinde. Hierdoor heeft de Rekenkamer een conclusie kunnen trekken over de in 2023 toegewezen domeingronden.

Eindoordeel

De Rekenkamer is tot het eindoordeel gekomen dat de uitgifte van domeingrond in het dienstjaar 2023 niet rechtmatig is geschied.

Daarnaast heeft de Rekenkamer geconcludeerd dat de beheersing van de interne maatregelen op de rechtmatige vaststelling van gronduitgifte ernstige tekortkomingen vertoont, te weten:

- De Bereidverklaring en Toewijzingsdossiers worden niet gecontroleerd op juistheid en volledigheid door de ic-afdeling;
- Omdat er geen administratie wordt bijgehouden welke belanghebbenden al een toewijzing hebben ontvangen, vergroot dit het risico dat belanghebbenden meerdere domeingronden toegewezen kunnen krijgen;
- Verbeterde exemplaren van de grondbeschikkingen worden niet in het desbetreffende dossier toegevoegd;
- Er wordt geen overzicht of administratie bijgehouden van de toewijzingsbeschikkingen die al zijn opgemaakt voor verdere afhandeling. Hierdoor hebben grondbeschikkingen die inhoudelijk om dezelfde toewijzing gaan, verschillende registratienummers (La D. Nummer en D. nummer);
- De werkprocessen op het ministerie zijn niet vastgelegd, waardoor het risico op fouten en/of fraude bij de uitvoering van de werkzaamheden aanwezig is. Verder zijn ook de interne instructies niet schriftelijk vastgelegd en andere ontbreken in zijn geheel;
- Indien er vanuit de verschillende adviesinstanties (GI, DC, LVV, MAS, EZ, OW), geen advies wordt uitgebracht binnen de aangegeven wachttijd van 4 weken, wordt dit beschouwd als 'geen bezwaar' hebben over een mogelijke toewijzing. Dit vergroot het risico dat een stuk domeingrond dubbel kan worden toegewezen;
- Vrij-domein wordt niet openbaar gemaakt door voor eenieder duidelijk waarneembare aanplakking op het Domeinkantoor, het Districtscommissariaat en de bestuurspost waar de gebieden zijn gelegen en

in ten minste twee dagbladen. Daarnaast vindt de bekendmaking ook niet plaats langs de elektronische weg van overheidswege en tenminste twee elektronische media;

- Alle aanvragen van domeingrond worden niet bekendgemaakt door voor eenieder duidelijk waarneembare aanplakking op het Domeinkantoor, het Districtscommissariaat en de bestuurspost waar de grond is gelegen en in ten minste twee dagbladen;
- Voor het behandelen van spoedaanvragen bestaat er geen beleid en er zijn geen criteria ontwikkeld. Dit kan leiden tot willekeur en rechtsongelijkheid;
- Er is geen wetgeving die een grondslag biedt bij het afhandelen van collectieve aanvragen;
- Er is geen sprake van '*checks and balances*' vanaf de indiening tot en met de uitgifte van domeingrond conform wet- en regelgeving;
- Er vindt geen algehele inventarisatie van de grondaanvragen plaats die nog behandeld moeten worden, aangezien grondaanvragen niet volgens nummervolgorde worden afgehandeld (de FIFO-Methode).

5 AANBEVELINGEN

Op grond van haar bevindingen en conclusies beveelt de Rekenkamer het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB) het volgende aan:

- Na de uitreiking van de grondbeschikkingen, dienen alle nodige documenten te worden toegevoegd in de dossiers. Hierdoor zijn de dossiers volledig en adequaat voor o.a. nadere controle;
- Bij de Balie-afdeling moet er al een administratie worden bijgehouden, waardoor er geen aanvragen in behandeling kunnen worden aangenomen van aanvragers die al in aanmerking zijn gekomen voor een stuk domeingrond ten behoeve van bebouwing en bewoning;
- Bij de archivering moet erop worden toegezien dat gecorrigeerde exemplaren van documenten in het desbetreffend dossier worden toegevoegd;
- Er dient een administratie bijgehouden te worden welke geregistreerde toewijzingsgrondbeschikkingen al zijn opgemaakt voor verdere afhandeling, zodat er geen toewijzingsgrondbeschikkingen worden opgemaakt met verschillende registratienummers;
- Alle werkprocessen c.q. interne instructies dienen schriftelijk vastgelegd te worden om zodoende de kans op fouten te mitigeren;
- Er dienen meerdere IC-functionarissen aangewezen te worden voor het inhoudelijk controleren van de grondbeschikkingen, zodat de juiste informatie in de grondbeschikkingen wordt opgenomen;
- Bij het uitblijven van adviesrapporten zal het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB) de verschillende adviesinstanties moeten benaderen voor het versnellen van het uitgebleven advies;
- De rechtszekerheid van de aanvrager dient gewaarborgd te worden door het openbaar maken van vrij-domeinen en het publiceren van grondaanvragen in het Advertentieblad van de Republiek Suriname;
- Het huidig wettelijke kader aan te passen voor de afhandeling van collectieve aanvragen;
- Het wettelijk vastleggen inzake publicatie van grondaanvragen c.q. toewijzingen op de website van het ministerie en het liefst niet publiceren op sociale mediaplatforms, indien de wettelijke instructies daartoe ontbreken;
- Het introduceren van één (1) uniek La D. Nummer dat door het gehele proces wordt gehanteerd om het verloop van de aanvraag eenvoudig te kunnen traceren;
- Voor het in kaart brengen van de achterstanden in de afhandeling van grondaanvragen, zal het ministerie, bijvoorbeeld een interne werkgroep kunnen instellen om de grondaanvragen versneld te doen inlopen. De aanvragen vanaf de instelling van Dienst der Domeinen toen nog onder het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen, die tot op heden niet zijn behandeld, moeten in kaart worden gebracht om een rechtvaardige afhandeling van aanvragen te bewerkstelligen. Iedere Surinamer heeft het recht om in aanmerking te komen voor grondhuur en het gebruik c.q. exploitatie van beschikbare domeingronden;

- Tenslotte beveelt de Rekenkamer de departementsleiding van GBB aan, om de ic-afdeling te belasten met het regelmatig beoordelen van het bestaan en de werking van de processen van gronduitgifte op rechtmatigheid, efficiëntie en effectiviteit.

6 REACTIE MINISTERIE VAN GRONDBELEID EN BOSBEHEER

6.1 Verklaring onvolkomenheden onderzoeksrapport

De Rekenkamer heeft middels een schrijven van het ministerie, gedateerd 16 december 2024 met kenmerk Min GBB Bureau No. 3166-24 (bijlage 5), een reactie ontvangen op het conceptrapport.

De reactie vanuit het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB) is al volgt:

Reactie van Min GBB

“In het conceptrapport van de Rekenkamer Suriname is vermeld dat wettelijk slechts een perceel per persoon toegewezen mag worden ten behoeve van bebouwing en bewoning. In de praktijk kan een belanghebbende middels overdracht of erfopvolging meerdere percelen krijgen ter bebouwing en bewoning”.

Noot Rekenkamer:

Conform het wettelijk kader dat is geïdentificeerd/vastgesteld bij het onderzoek, verwijst de Rekenkamer dat er maar in één (1) van de drie (3) gevallen, een verklaring is gegeven op de constatering van meerdere toewijzingen ten behoeve van bebouwing en bewoning aan één en dezelfde rechts- c.q. natuurlijk persoon.

Derhalve, kan de Rekenkamer niet afwijken van haar conclusie dat er in strijd met DECREET L-2 EERSTE AFDELING artikel 1 II lid 5, houdende: “bij de aanvraag van grond ter bebouwing en bewoning zal niet meer dan één toewijzing per persoon kunnen plaatsvinden” domeingrond is toegewezen. Op de overige toewijzingen, waarbij er aan eenzelfde rechtspersoon drie (3) toewijzingen, alsook aan een ander rechtspersoon twee (2) toewijzingen ten behoeve van bebouwing en bewoning, is er geen verklaring vanuit het ministerie ontvangen (bijlage 6).

Reactie van Min GBB

“Het ministerie wenst te benadrukken dat uitgaande van het aantal gecontroleerde uitgiftes in het jaar 2023 geconcludeerd kan worden dat slechts 1,65% van de dossiers gecontroleerd zijn. En derhalve het eindoordeel prematuur is dat de uitgifte niet rechtmatig geschiedt. Processen en procedure bij grondaanvraag is bij wet geregeld. Het gestelde dat de processen niet zijn vastgesteld is derhalve niet juist. De procedure van grondtoewijzing komt alleen tot stand met het in acht nemen van vigerende wet- en regelgeving”.

Noot Rekenkamer.

Vanuit het Ministerie GBB is slechts een beperkt deel van het aantal toewijzingsbeschikkingen dat in het dienstjaar 2023 zijn getekend door de Minister van GBB opgestuurd naar de Rekenkamer. Deze toewijzingen hebben betrekking op tuinbouw, landbouw en bebouwing en bewoning als bestemmingsdoeleinden. Alle 505 ontvangen toewijzingsbeschikkingen zijn gecontroleerd, waarbij er uit deze populatie 183 beschikkingen zijn geselecteerd voor verdere gegevensgerichte- c.q. detailcontrole.

Uit de steekproef van 183 beschikkingen zijn op grond van verdere aanwijzingen, 97 dossiers gecontroleerd.

Bij de 97 gecontroleerde dossiers van de afdeling Inspectie der Domeinen zijn er onrechtmatigheden geconstateerd. De onrechtmatigheden hebben betrekking op meerdere toewijzingen per rechtspersoon, hetgeen in strijd met DECREET L-2 EERSTE AFDELING artikel 1 II lid 5, houdende *“bij de aanvraag van grond ter bebouwing en bewoning zal niet meer dan één toewijzing per persoon kunnen plaatsvinden”* domeingrond is toegewezen.

De discrepantie tussen het proces en de procedure op het beschikken over domeingrond is dat de procedures bij wet zijn vastgelegd, waarbij het afwijken van deze voorwaarden c.q. procedures kan leiden tot onrechtmatigheden. Het proces voor grondaanvraag omvat de aaneenschakeling van activiteiten, de taakstelling en de bevoegde functionaris per activiteit.

Reactie van Min GBB

“Verder wordt aangegeven, dat er zonder wettelijke grondslag de namenlijst van belanghebbenden inzake grondaanvragen en toewijzingen op sociale media wordt gedeeld. De Anti-corruptiewet biedt wel de mogelijkheid tot publicatie langs elektronische weg van overheidswege”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer heeft naar aanleiding van het door haar uitgevoerde onderzoek op locatie kunnen vaststellen dat de publicatie van de toewijzingen van domeingrond niet geheel volgens de Anti-corruptiewet geschiedt. Toewijzingsbeschikkingen worden niet kenbaar gemaakt door middel van aanplakking op het Domeinkantoor, noch op het Districtscommissariaat, noch op de bestuurspost waar de grond is gelegen en evenmin in ten minste twee dagbladen.

In het kader van vorengenoemde vermeldt de Anti-C orruptiewet het volgende:

“Elke toewijzingsbeschikking van domeingrond wordt bekendgemaakt door voor eenieder kenbare aanplakking op het Domeinkantoor, het Districts-Commissariaat en de bestuurspost waar de grond is gelegen en in ten minste twee dagbladen. Daarnaast vindt de bekendmaking plaats langs de elektronische weg van overheidswege en tenminste twee elektronische media”.

Reactie van Min GBB

“Met betrekking tot de termijn van 4 weken voor het uitbrengen van advies door desbetreffende instanties kan worden vermeld, dat vanwege het ontbreken van een wettelijke termijn, waarbinnen door de advise-rende instanties advies moet worden uitgebracht, hebben opeenvolgende ministers ervoor gekozen de wachttijd voor een advies vast te stellen op 4 weken. Opgemerkt dient te worden dat bij gewichtige verzoeken/ aanvragen deze werkmethode niet wordt toegepast, bijvoorbeeld bij een aanvraag van een stuk grond aan de oevers van de Suriname rivier. Hierbij is het advies van de Maritieme Autoriteit Suriname noodzakelijk, aanvraag op of nabij een luchthaven (advies van Luchtvaartautoriteiten) of aanvraag voor een begraafplaats (advies van NIMOS). De Minister van GBB doet bij dergelijke gevallen er alles aan om het advies te krijgen”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer heeft naar aanleiding van het door haar uitgevoerde onderzoek op locatie kunnen vaststellen dat het ministerie voor een vlotte afhandeling van adviezen, nog wettelijk dient vast te leggen dat, ná de aangegeven termijn van vier (4) weken niet meer gewacht wordt op het advies van de adviserende instanties.

Reactie van Min GBB

“Met betrekking tot de dossiers die gecontroleerd zijn, waarbij is geconstateerd dat deze niet volledig zijn, het volgende. Vanwege het niet beschikken over adequate archiveringsruimte en het regelmatig verplaat-sen van dossiers, is het weleens mogelijk dat bij het opleggen diverse documenten uit dossiers verkeerd kunnen worden opgeslagen. Bij nadere controle is het mogelijk dat vanwege de verkeerde oplegging de indruk kan ontstaan dat een beschikking op basis van onvolledige documenten is getekend, hetgeen niet het geval is. Beschikkingen worden alleen ondertekend door de minister indien alle vereiste documenten aanwezig zijn. In de bijlagen treft u een uitdraai van aanvaardingdossiers uit het digitaal systeem waar wel te zien is dat de nodige documenten zijn aangeleverd”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer heeft naar aanleiding van het door haar uitgevoerde onderzoek via observatie op locatie kunnen vaststellen dat de archivering niet ordelijk verloopt en de controle vanuit desbetreffende afdeling die erop toe ziet dat de nodige documenten worden aangeleverd voor het indienen van een grondaan-vraag niet consequent plaatsvindt. De Rekenkamer heeft ook geen bedrijfsplannen aangetroffen in de geselecteerde gronddossiers van grondaanvragen boven de 10 hectare. Tijdens de controle en bij navraag om een reactie is de afwezigheid van de bedrijfsplannen ook niet door het ministerie verklaard.

Reactie van Min GBB

“Het ministerie wenst ten overvloede te benadrukken dat er niet zondermeer vanuit moet worden gegaan, dat bereidverklaringen c.q. toewijzingen totstandkomen zonder gecontroleerd te zijn op juistheid van de informatie die in de beschikkingen wordt opgenomen”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer heeft haar bevindingen vastgesteld op basis van haar uitgevoerde onderzoek op locatie en heeft geconstateerd dat de (interne) controle niet nauwkeurig genoeg geschiedt en de dossiers niet op regelmatige basis gecontroleerd worden op juistheid en volledigheid van de documenten (bijlage 7).

Reactie van Min GBB

“Conceptbeschikkingen worden gescreend. Ten aanzien van de opmerking dat er geen administratie wordt bijgehouden van toewijzingen die al zijn opgemaakt, dient te worden vermeld dat op het secretariaat van de minister alle getekende beschikkingen worden geregistreerd alvorens ze worden verzonden naar de afdeling Expeditie”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer heeft naar aanleiding van het door haar uitgevoerde onderzoek op locatie kunnen vaststellen dat er geen nauwkeurige registratie wordt bijgehouden en een nauwe administratie van afgehandelde grondbeschikkingen te wensen overlaat (bijlage 8).

Reactie van Min GBB

“Het proces van verstrekken van Collectieve beschikkingen is een gebruik welk jaren wordt toegepast en nog steeds wordt voortgezet”.

Noot Rekenkamer:

Conform het wettelijk kader dat is geïdentificeerd/vastgesteld bij het onderzoek, benadrukt de Rekenkamer dat elk besluit vanuit de minister c.q. het bevoegd gezag, ook wettelijk wordt vastgelegd, zodat de toetsing c.q. controle door de Rekenkamer op basis van wettelijke voorschriften kan geschieden en dat overheidsinstanties op rechtmatige wijze hun taken uitvoeren. Een handeling die jaren incorrect wordt uitgevoerd, rechtvaardigt niet dat die nu als norm wordt gehanteerd.

6.2 Procesbeschrijving binnen Dienst der Domeinen (DDD)

Het gronduitgifteproces, bij het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB) is door middel van interviews vastgelegd door de Rekenkamer. Het gronduitgifteproces binnen de dienst der domeinen (DDD) is vastgelegd. Echter, tijdens het onderzoek is het beschreven gronduitgifteproces niet voorzien van feedback vanuit DDD (de gecontroleerde), met name, hoe het proces in het dienstjaar 2023

daadwerkelijk is gehanteerd. Tijdens de toetsing van het bestaan van het gronduitgifteproces is geconstateerd dat er geen overeenstemming is met de beschrijving van het gronduitgifteproces.

Vanuit het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer is er een reactie gegeven op het conceptrapport, inzake het gehanteerd gronduitgifteproces binnen de dienst der domeinen (DDD) in het dienstjaar 2023. Het ministerie heeft het onderstaande vermeld:

Pagina 16: Balie- Front office

Er staat: "bij de balie geschiedt de indiening van de onderstaande verzoekschriften". In plaats van verzoekschriften moet staan "verzoeken" of "aanvragen". In plaats van "verlening" moet daar staan verlenging grondhuur. In plaats van vervallen grondhuur moet er staan "aanvraag, indien het grondhuurrecht vervallen is. Een verzoek dat ook bij de balie wordt ingediend is: "Toestemming tot gedeeltelijke overdracht van grondhuur/erfpacht".

Pagina 17: Afdeling gronduitgifte

"Op deze afdeling worden diverse grondbeschikkingen opgemaakt. Zodra de adviezen er zijn van desbetreffende instanties gaan die via het Hoofd Dienst der Domeinen naar de medewerkers van de afdeling Gronduitgifte om de beschikkingen op te maken. De conceptbeschikkingen worden ter fattering gestuurd naar het waarnemend hoofd, die deze doet toekomen aan de onderdirecteur Grondbeleid. De onderdirecteur Grondbeleid verzendt deze naar de directeur ter ondertekening door de minister. Nadat de beschikking is ondertekend door de minister, wordt deze op het secretariaat van de minister voorzien van een D-nummer en digitaal geregistreerd. De door de minister getekende beschikkingen worden dan voor verdere distributie verzonden naar het Domeinkantoor. De afdeling Expeditie is belast met de distributie".

Pagina 17: Afdeling gronduitgifte

"Op deze afdeling worden de verschillende grondbeschikkingen opgemaakt. Het Hoofd Dienst der Domeinen distribueert naar de medewerkers van de afdeling Gronduitgifte om de beschikkingen op te maken. In het jaar 2023 was er geen sprake van "sectie Coördinatoren belast met specifieke districten". Nadat de concept beschikkingen zijn opgemaakt worden die gestuurd naar het waarnemend hoofd, dat de concept beschikkingen doet toekomen aan de onderdirecteur Grondbeleid. De onderdirecteur Grondbeleid verzendt deze naar de directeur ter ondertekening door de minister. Nadat de beschikking is ondertekend door de minister wordt deze op het secretariaat van de minister voorzien van een D-nummer en digitaal geregistreerd. De door de minister getekende beschikkingen worden dan voor verdere distributie verzonden naar het Domeinkantoor. De afdeling Expeditie is belast met de distributie".

Pagina 18 Punt 5 & 6

“Indien de Directeur/onderdirecteur zich kan verenigen met de inhoud van de beschikking en eventuele uitgifte, wordt de conceptbeschikking van diens paraaf voorzien”.

Pagina 18 &19 punt 12 e. v

“Nadat de toewijzingsbeschikking is opgemaakt, wordt het door verzonden naar de minister ter onder-tekening. De zin “de toewijzing wordt opgestuurd naar de grondregistratie/leggerafdeling” is incorrect. De concept toewijzingsbeschikkingen worden, nadat ze zijn opgemaakt door gronduitgifte, niet gestuurd naar de grondregistratie. Ik verwijs hierbij naar de reeds aangehaalde commentaar bij pagina 17”.

Pagina 24 Bevinding 10

“Ter informatie wordt vermeld dat, in een Excel bestand de ingekomen adviezen op het secretariaat van het hoofd digitaal worden geregistreerd”.

Noot Rekenkamer:

De Rekenkamer benadrukt dat tijdens de toetsing van het bestaan van het gronduitgifteproces, uit het interview met het Min van GBB is gebleken, dat er voor de ingekomen adviezen vanuit de verschillende adviserende instanties, geen registratie c.q. administratie wordt bijgehouden door het secretariaat Hoofd Domeinen.

6.3 Uitgebleven verklaring

De Rekenkamer heeft geen verklaring ontvangen op onderstaande onvolkomenheden:

- De ontbrekende documenten, KKF-uittreksel c.q. nationaliteitsverklaring, zijn niet verklaard.
- Het ontbreken van de bedrijfsplannen voor de grondaanvragen boven de tien (10) hectare.
- Geen wettelijk besluit c.q. ministeriele instructie inzake het indienen van een bedrijfsplan bij grond-aanvragen groter dan 10 hectare.
- Geen gecorrigeerd exemplaar van de toewijzingsbeschikkingen, waarin niet de juiste informatie staat vermeld.

7 NAWOORD REKENKAMER

De Rekenkamer heeft haar onderzoek uitgevoerd naar de rechtmatigheid van de in 2023 uitgegeven domeingronden door het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer (GBB) en heeft daarbij het volgende vastgesteld, namelijk: dat er nog onvolkomenheden zijn in de administratie, het niet geheel in acht nemen van de wettelijk voorschriften inzake de toewijzing van de bestemmingsdoeleinden en het niet schriftelijk vastleggen van de processen bij de uitgifte van domeingrond.

Ingevolge artikel 35 lid 3 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019 (S.B. 2019 no. 102) dient de minister erop toe te zien dat aan de in het verslag van de Rekenkamer opgenomen bevindingen en aanbevelingen, uitvoering wordt gegeven. Uit dit Follow-up onderzoek is gebleken dat eerdere aanbevelingen van de Rekenkamer ter verbetering van het beleid van gronduitgifte, en om de rechtsgelijkheid van de burgers van Suriname bij aanvraag van domeingrond beter te waarborgen, ná 5 jaren (nog) niet zijn geïmplementeerd.

De Rekenkamer spreekt de hoop uit dat er nu wel invulling hieraan gegeven zal worden, waardoor dit burgerrecht adequaat zal kunnen worden vervuld.

Bijlage 1: Onderzoeksmethodiek

Om bewijsmateriaal te verzamelen heeft de Rekenkamer gebruik gemaakt van de volgende methoden:

1. Documentenanalyse

Hierbij zijn de volgende documenten gebruikt:

- Het Organogram van het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer;
- Overzichten van grondbeschikkingen die in 2023 toegewezen zijn;
- Dossiers van geselecteerde toegewezen grondbeschikkingen;
- De goedgekeurde begroting dienstjaar 2023 (S.B. 2023 no. 46) van het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer;
- Grondbeschikkingen (97 in totaal als steekproef);
- Staatsbesluit van 21 maart 2023 (S.B. 2023 no. 50, Besluit Grondhuurvergoeding 2023).

2. The Walk-Through-Test

De toetsing van het proces in de praktijk. Onderstaande tabellen geven gedetailleerd het resultaat van de Walk-Through-Test bij de Dienst der Domeinen en Dienst Grondinspectie weer.

Dienst der Domeinen (DDD)

BALIE - Indiening	Datum Indiening	Stukken ingediend	Lad strookje Indieningsbewijs	AFGIFTE
Collectieve aanvragen vanuit Secretariaat Hoofd Domeinen ter registratie	22/04/2021	Niet in het GRIS, alleen obv "Eerste naam en x-zoveel anderen"	Betreft collectief (zie afgifte Kollom)	Collectieve aanvragen retour Secretariaat Hoofd Domeinen
Naam X1		Verzoekschrift		
Wanica / Beb & Bew		Natio/KKF		
Collectieve aanvraag		Fig. Kaart		
548.27 m2		Bedrijfsplan		
Collectieve aanvragen vanuit Secretariaat Hoofd Domeinen ter registratie	4/04/2022	Niet in het GRIS, alleen obv "Eerste naam en x-zoveel anderen"	Betreft collectief (zie afgifte Kollom)	Collectieve aanvragen retour Secretariaat Hoofd Domeinen
Naam X2		Verzoekschrift		
Commewijne / Tuinbouw		Natio/KKF		
Collectieve aanvraag		Fig. Kaart		
1.25 ha		Bedrijfsplan		
Naam X3	Geen aanvragen voor 2018 in GRIS	Verzoekschrift	Aanvraag is van 2002 / alleen aanvragen vanaf 2018 zijn in het GRIS	Niet kunnen natrekken
Nickerie / Landbouw		Natio/KKF		
Afzonderlijke aanvraag		Fig. Kaart		
24.9305 ha		Bedrijfsplan		

Bron: Rekenkamer van Suriname

BALIE - Aanvaarding	Datum aanvaarding	Stukken ingediend		Uitgaande cahier
Naam X1 Wanica / Beb & Bew 548.27 m2	17/01/2023	BV	✓	Aanvaarding geschiedt afzonderlijk
		Uitmetingskaart 4-voud	✓	
		Storting CBvS	✓	
		Storting staatskas	✓	
Naam X2 Commewijne / Tuinbouw 1.25 ha	6/09/2022	BV	✓	Aanvaarding geschiedt afzonderlijk
		Uitmetingskaart 4-voud	✓	
		Storting CBvS	✓	
		Storting staatskas	✓	
Naam X3 Nickerie / Landbouw 24.9305 ha	22/11/2022	BV	✓	24/11/2023
		Uitmetingskaart 4-voud	✓	
		Storting CBvS	✓	
		Storting staatskas	✓	

Bron: Rekenkamer van Suriname

GRONDREGISTRATIE	Inboeking in Register	AFGIFTE KLEIN ARCHIEF
Naam X1	Nog geen register, gezien de verkavelingskaart nog niet is ontvangen.	Collectieve aanvragen gaan rechtstreeks naar het Hoofd Domeinen.
Wanica		
548.27 m2		
Beb & Bew		
Naam X2	Nog geen register, gezien de verkavelingskaart nog niet is ontvangen.	Collectieve aanvragen gaan rechtstreeks naar het Hoofd Domeinen.
Commewijne		
1.25 ha		
Tuinbouw		
Naam X2	Aangetroffen in het register (Aanvraag in GH met La D no. 1951/02 en naam)	
Nickerie		
24.9305 ha		
Landbouw		

Bron: Rekenkamer van Suriname

KLEIN ARCHIEF	Ingekomen Cahier	Oplegging	Opmerking
Naam X1	Adviesaanvraag geschiedt vanuit Hoofd Domeinen naar GI en retour.		De afdeling is niet betrokken bij het opleggen van collectieve aanvragen
Wanica			
548.27 m2			
Beb & Bew			
Naam X2	Adviesaanvraag geschiedt vanuit Hoofd Domeinen naar GI en retour.		De afdeling is niet betrokken bij het opleggen van collectieve aanvragen
Commewijne			
1.25 ha			
Tuinbouw			
Naam X3	Er werd geen ingekomen cahier bijgehouden.		Wel aantekening aangetroffen refererend naar het La D no.
Nickerie			
24.9305 ha			
Landbouw			

Bron: Rekenkamer van Suriname

GRONDUITGIFTE	Opmaken Advies brieven	Afgifte Adviesbrieven aan Hoofd Domeinen	Afgifte aan bode instanties (DDD heeft geen bode)	Ingekomen Adviezen bij Hoofd DDD; Screening en Opleggen
<i>Bij collectieve aanvragen is alleen Grondinspectie betrokken voor advies</i>				
Naam X1	Bij collectieve aanvragen krijgt De Dienst GI de opdracht vanuit hoofdkantoor (GBB) voor advies. (zie walk-through Grondinspectie)			Niet aangetroffen De ingekomen adviezen worden niet geadmin.
Wanica				
548.27 m2				
Beb & Bew				
Naam X2	Bij collectieve aanvragen krijgt De Dienst GI de opdracht vanuit hoofdkantoor (GBB) voor advies. (zie walk-through Grondinspectie)			Niet aangetroffen De ingekomen adviezen worden niet geadmin.
Commewijne				
1.25 ha				
Tuinbouw				
Naam X3	X Niet aangetroffen Er was geen sprake van digitale administratie			Niet aangetroffen
Nickerie				
24.9305 ha				
Landbouw				

Bron: Rekenkamer van Suriname

GRONDUITGIFTE		Uitgaande naar Secretariaat HFD Domeinen voor screening	Screening Secretariaat Hoofd Domeinen	Afgifte aan Sec. ODG / Sec. Minister
Opmaken Moeder BV en afschrift Belanghebbende	Opmaak BV			
Naam X1	9/02/2022 <i>Concept/net</i>	<i>Medewerker absent</i>	Collectieve BV's gaan rechtstreeks naar het secretariaat van de Minister	Niet aangetroffen
Naam X2	6/04/2022 Concept BV	6/04/2022 Net BV	Collectieve BV's gaan rechtstreeks naar het secretariaat van de Minister	7/04/2022
Naam X3	Niet aangetroffen (geen digitale admin)	Niet aangetroffen (geen digitale admin)	Specifieke aanvragen gaan naar de ODG	Niet aangetroffen

Bron: Rekenkamer van Suriname

Secretariaat ODG Inboeken BV	Secretariaat ODGB Inboeken (Excel) & Lijst uitprinten	Uitgaande van ODG naar de Directeur GBB	Uitgaande van Directeur GBB naar de Minister
Naam X1	NvT Collectieve BV's gaan vanuit hoofd domeinen rechtstreeks naar het secretariaat van de Minister	NvT	NvT
Naam X2	NvT Collectieve BV's gaan vanuit hoofd domeinen rechtstreeks naar het secretariaat van de Minister	NvT	NvT
Naam X3	Niet aangetroffen: X	Niet aangetroffen: X	Niet aangetroffen: X Nog geen sprake van digitale admin

Bron: Rekenkamer van Suriname

Secretariaat Directeur GBB	Ingekomen vanuit Hoofd Domeinen BV Dossier	Ingekomen vanuit Hoofd Domeinen TW Beschikking	Uitgaande naar Minister TW Beschikking
Naam X1	Niet aangetroffen: X Nog geen sprake van digitale admin	X	X
Naam X2	Niet aangetroffen: X Nog geen sprake van digitale admin	23/01/2023	24/01/2023
Naam X3	Niet aangetroffen: X Nog geen sprake van digitale admin	"Onbekend" vermeld de admin	27/03/2023

Bron: Rekenkamer van Suriname

Secretariaat Minister GBB	Ingekomen BV Uitgaande BV	Ingekomen TW Uitgaande TW
Naam X1	In: 10/02/2022 Uit: info niet ontvangen	In: 20/01/2023 Uit: 17/04/2023 of 12/04/2023
Naam X2	In: info niet ontvangen Uit: 23/10/2023	In: 7/04/2022 Uit: 1/03/2023
Naam X3	Niet nagekomen, aanvraag is van 2002	In: 31/01/2023

Bron: Rekenkamer van Suriname

Belanghebbende			Archivering	
	Ophaal BV Afschrift	Ophaal TW Afschrift	Moeder (Collectief) BV	Moeder TW
Naam X1	X	X	Aangetroffen	Aangetroffen
Naam X2	X	X	Aangetroffen	Aangetroffen
Naam X3	X	X	Aangetroffen, maar niet volledig	Aangetroffen

Bron: Rekenkamer van Suriname

Dienst Grondinspectie (GI)

Secretariaat Grondinspectie	Ingekomen ¹	Veldrapportage	Advies	Uitgaande
Naam X1	Geregistreerd, maar geen datum van ingekomen Geen lijst/begeleidend schrijven	31/10/2021	✓	* Getekend advies: 19/11/21 * Registratie uitgaande: 22/11/2021 * Uitgaande cahier: wel opgenomen, maar niet afgeboekt.
Naam X2	Niet geregistreerd, dus niet ingekomen/ontvangen.			
Naam X3	Ingekomen: 19/10/2021 vanuit DDD Geregistreerd: GI # 3628/21	Volgens admin. Niet uitgevoerd	Volgens admin Geen advies	X

Bron: Rekenkamer van Suriname

Bijlage 2: Interviews

Interviews die bij de volgende afdelingen hebben plaatsgevonden:

Ministerie van Grondebeleid en Bosbeheer	
Nr.	Naam van de Afdeling:
1.	Balie
2.	Grondregistratie
3.	Klein Archief
4.	Gronduitgifte
5.	Secretariaat Hoofd Domeinen
6.	Secretariaat Onderdirecteur Grondbeleid
7.	Secretariaat Directeur GBB
8.	Secretariaat Minister GBB
9.	Expeditie

Bron: Rekenkamer van Suriname

Lijst van geïnterviewden

Meeting	Naam functionaris	Periode
1. Pre- Audit	Ramsukul, S. Directeur Algemeen Beheer Kodabaks, E. Beleidsadviseur Mahabier, S. Secretaresse	29 april 2024
2. Procesbeschrijving Dienst Der Domeinen	Khodabaks, W. Manager Ministeriele Plan Unit Ramdas-Post, M. Onderdirecteur Operationele Diensten Koedemoesoe, L. Onderdirecteur Grondbeleid	21 mei 2024
3. Kennismaking	Vitolie, M. Directeur Grondbeleid en Bosbeheer Khodabaks, W. Manager Ministeriele Plan Unit Ramdas-Post, M. Onderdirecteur Operationele Diensten Koedemoesoe, L. Onderdirecteur Grondbeleid	22 mei 2024
4. Procesbeschrijving Dienst Grondinspectie	Banda, B. Diensthoofd (Beleidsadviseur 1 ^{ste} klasse)	30 mei 2024
5. Dossiercontrole Domeinkantoor	Reijme, S. Wnd. Diensthoofd Domeinen (beleidsadviseur) Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	18 juni 2024

Meeting	Naam functionaris	Periode
6. Dossiercontrole Domeinkantoor	Griffith, M. Beleidsmedewerker Expeditie Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	23 juli 2024
7. Dossiercontrole Domeinkantoor	Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	25 juli 2024
8. Praktische Proces beschrijving Domeinkantoor	Diodikromo, S. Beleidsadviseur Secretariaat Domeinen	30 juli 2024
9. Dossiercontrole Domeinkantoor	Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	31 juli 2024
10. Dossiercontrole Domeinkantoor	Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	01 augustus 2024
11. Dossiercontrole Domeinkantoor	Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	06 augustus 2024
12. Dossiercontrole Domeinkantoor	Griffith, M. Beleidsmedewerker Expeditie	12 augustus 2024
13. Dossiercontrole Domeinkantoor	Kalaykhan, S. Wnd. Chef Grondregistratie/Archief	13 augustus 2024
14. Walk-Through Test Dienst der Domeinen	Hoofd balie Beleidsadviseur Secretariaat Hoofd Domeinen Secretaresse Secretariaat ODG Secretaresse Secretariaat Directeur Beleidsadviseur Secretariaat Minister	15 augustus 2024
15. Walk-Through Test Dienst Grondinspectie	Breidel, Secretaresse Secretariaat GI Jagessar, Secretaresse Secretariaat GI	20 August 2024
16. Vervolg Walk- Through Test Dienst der Domeinen		21 augustus 2024
17. Exit Meeting	Vitolie, M. Directeur Grondbeleid en Bosbeheer Khodabaks, W. Manager Ministeriele Plan Unit Ramdas-Post, M. Onderdirecteur Operationele Diensten Koedemoesoe, L. Onderdirecteur Grondbeleid	19 september 2024

Bron: Rekenkamer van Suriname

Bijlage 3: Dossiercontrole

Er is een steekproef getrokken uit de ontvangen grondbeschikkingen die in het dienstjaar 2023 zijn toegewezen. De selectie omvat 97 grondbeschikkingen, waarvan:

- 23 ten behoeve van tuinbouw doeleinden,
- 7 ten behoeve van landbouwdoeleinden,
- 57 ten behoeve van bebouwing en bewoning,
- 1 ten behoeve van landbouw en veeteelt en
- 9 overige.

Onderstaande tabel geeft de geselecteerde grondbeschikkingen weer.

Tabel 1: Object Uitgifte Domeingrond

Bestemming	Aantal beschikkingen
Bebouwing en Bewoning	57
Landbouw	7
Tuinbouw	23
Landbouw en Veeteelt	1
Overige	9
Totaal	97

Bron: Rekenkamer van Suriname

Bijlage 4: Wachtijd adviesinstanties

Wed 5/29/2024 11:06 AM

Secretariaat Directeur GBB <secdirecteurgbb@gmail.com>

Additionele Informatie

To Solange van Dijk

Cc Rabia Imamdj; Meredith Vitolie

Geachte mw. Van Dijk,

Zoals telefonisch afgesproken, informeer ik u, namens de directeur Grondbeleid en Bosbeheer, mw. Meredith Vitolie, het volgende:

Met betrekking tot alle aanvragen, vraagt het Ministerie, met name, Dienst der Domeinen, advies op van de Districtscommissaris van het district alwaar het perceel is gelegen.

In de adviesaanvragen wordt er weliswaar de clause opgenomen dat indien binnen vier (4) weken geen advies is uitgebracht, het ministerie mag aannemen dat er geen bezwaar bestaat, waarna de Bereidverklaring wordt opgemaakt (met dien verstande dat het Grondinspectie rapport advies positief is).

Helaas hebben we de desbetreffende brief gericht naar alle districtscommissarissen vooralsnog niet kunnen achterhalen in onze administratie.

Hopend u met genoeg te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Gimijantie Sewbaran

Bijlage 5: Reactie Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer

MINISTERIE VAN GRONDBELEID EN BOSBEHEER
Ministry of Land Policy & Forest Management
Cornelis Jongbawstraat 10 -12
Paramaribo – Suriname
Telefoon: +(597) 470788
Email: sec.min.gbb.2024@gmail.com

De Voorzitter van de Rekenkamer van Suriname
P/a Waterkant 28
Paramaribo

Rekenkamer van Suriname	
Ontvangen d.d.	16 DEC. 2024
Volgnr.	0810-24
Dossier nr.	1119
Verwijs nr. d.d.	Par.

Bijlage(n):3

Uw kenmerk: SvD/1119/du Uw brief van : 28 november 2024 Ons kenmerk:Min GBB Bureau No: 3166-24

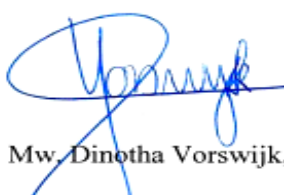
Onderwerp: reactie op het conceptrapport van de Rekenkamer van Suriname inzake
Rechtmatigheidsonderzoek Uitgifte van Domeingrond bij het Ministerie van
Grondbeleid en Bosbeheer in het dienstjaar 2023

Paramaribo, 16 december 2024

Geachte Voorzitter,

Het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer biedt u hierbij haar reactie op het door u
aangeboden conceptrapport inzake Rechtmatigheidsonderzoek Uitgifte van Domeingrond bij
het Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer in het dienstjaar 2023.

De Minster van Grondbeleid en Bosbeheer,

Mw. Dinotha Vorswijk, BSc.

c.c.: de Onderminister Grondbeleid en Bosbeheer
de Directeur Grondbeleid en Bosbeheer
de Onderdirecteur Grondbeleid

Bijlagen:

Feedback I en II en aanvaardings uitdraai dossiers.

Bijlage 6: Meerdere toewijzingen ten behoeve van bebouwing en bewoning

Bereidverklaring	Toewijzing	Naam	ID/KKF	Bestemmings doeleinden
La D. BV D. Nummer	La D. TW D. Nummer			
La D. 23466/21 D. No. 375	42884/23 658	Bedrijf A	KKF 8xxxx	Bebouwing en Bewoning
La D. 23466/21 D. No. 375	42896/23 659		KKF 8xxxx	Bebouwing en Bewoning
La D. 30061/22 D. No. 550	42903/23 666		KKF 8xxxx	Bebouwing en Bewoning
La D. 23466/21 D. No. 375	42886/23 661	Bedrijf B	KKF 4xxx	Bebouwing en Bewoning
La D. 30061/22 D. No. 550	42901/23 665		KKF 4xxx	Bebouwing en Bewoning

Bijlage 7: Inhoudelijk toewijzingsbeschikking

Persoon	La D. / No. D	Onderwerp toewijzings- beschikking	Opgenomen tijdschema in toewijzingsbeschikking
Persoon A	La D. 41166/22 No D. 1196 01-feb-2024	Uitoefening van de Landbouw	Tijdschema betreffende bebouwing en bewoning
Persoon B	La D. 39374/22 No D. 1794 17-feb-2024	Uitoefening van de Landbouw	Tijdschema betreffende bebouwing en bewoning

Bron: Rekenkamer van Suriname

Bijlage 8: Toewijzingsbeschikking met identieke perceel ID

Op naam van Persoon C: twee (2) grondbeschikkingen met twee (2) verschillende LaD nummers, D nummers en datums, eenzelfde Perceel ID

La D. Nummer// D. Nummer	Handtekening Minister	Perceel ID
La D. 30593/22// No. D 737	25 januari 2023	AM-5574-3754
La D. 35733/22 // No. D 1613	3 maart 2023	AM-5574-3754

Bron: Rekenkamer van Suriname

Op naam van Persoon D: twee (2) grondbeschikkingen met eenzelfde Lad nummer en twee (2) verschillende D nummers, eenzelfde Perceel ID

La D. Nummer // D. Nummer	Handtekening Minister	Perceel ID
La D. 39376/22 // No. D 1825	17 februari 2023	NA-4069-2944
La D. 39376/22 // No. D 1827	17 februari 2023	NA-4069-2944

Bron: Rekenkamer van Suriname

The page features decorative geometric shapes in the corners. The top-right corner is filled with dark blue and medium blue triangles. The bottom-left corner is filled with dark blue and medium blue triangles. The rest of the page is white.

Rekenkamer van Suriname

A : Waterkant 28

T : 475585

E : rekenkamer@rekenkamer.gov.sr

W : www.rekenkamer.sr